

1. Inledning

Al Jazeera är idag den största arabiska nyhetskanalen med över 50 miljoner tittare (Miles, 2005) och spänner över hela den arabiska regionen från Marocko i väster till Irak i öster till Jemen i söder. Efter 11 september 2001 fick den stor uppmärksamhet genom sin nyhetsrapportering på plats under invasionen av Afghanistan, och senare under invasionen av Irak då stationen tog på sig rollen att visa "den andra sidan" av kriget. Den satte dödsoffren i fokus till skillnad från de västliga medierna och utgjorde en motpol till den bild av precis och exakt, "ren" krigsföring som USA försökte förmedla (Seib, 2005:602). Kanalen blev särskilt från amerikanskt håll demoniserad, och flera gånger ifrågasattes trovärdigheten i dess reportage (ibid). Trots detta ökade antalet tittare markant, även i väst, och hamnade i fokus i den journalistiska världen.

Den rapportering som kanalen menar att den förmedlar sammanfattas i dess slogan "*ar-ray wa ar-ray al-akhar*", "Åsikten och den andra åsikten", menat att stationen hela tiden ska ta en objektiv position som ska förmedla en mångfacetterad bild av det som rapporteras. På dess hemsida www.aljazeera.net under fliken "Vilka är vi?" ges som första paragraf "Al Jazeera är en mediatjänst av arabisk tillhörighet och global inriktning som går efter mottot 'Åsikten och den andra åsikten', och är en pluralistisk plattform som söker sanningen och följer de yrkesmässiga principerna inom institutionella ramar":

الجزيرة خدمة إعلامية، عربية الانتماء عالمية التوجه شعارها الرأي والرأي الآخر وهي منبر تعددي ينشد الحقيقة ويلتزم
المبادئ المهنية في إطار مؤسسي

Al Jazeera har dock anklagats för sina tendenser att vara, i stora drag, för araber och mot väst (Seib, 2005:606).

På nyhetskanalens hemsida finns en spalt under rubriken "*al-ma'rifa*", "kunskap, information" där det publiceras artiklar, analyser och krönikor av politisk karaktär. Det brukar finnas 5 stycken artiklar åt gången som byts ut med jämna mellanrum. Artiklarna är skrivna av arabiska journalister, akademiker, politiska analytiker etc. och skiljer sig från den vanliga nyhetsrapporteringen. De fyller istället en funktion liknande den som ledarsidor och debattartiklar har i en vanlig papperstidning. Uppsatsen är en deskriptiv undersökning av dessa specifika artiklar.

1.1. Syfte

Det intressanta med den här typen av artiklar är att här finns ett helt annat spelrum för vinkling, tyckande och åsikter än vad det gör i den vanliga nyhetsrapporteringen, där en nyhetskanal, även om det givetvis finns en politisk agenda och nyheterna vinklas till viss grad, bör uppfylla ett visst mått av objektivitet. Syftet är med uppsatsen är att se vad Al Jazeera presenterar, när det kommer till faktiska åsikter och analyser av samtida politiska händelser och skeenden samt övriga ämnen som rör Mellanöstern och Arabvärlden. Genom dessa går det att på ett helt annat plan utröna en stor del av Al Jazeeras intresseområden och politiska agenda.

1.2. Frågeställningar

Vad innehåller dessa artiklar? Vad är det som Al Jazeera här presenterar? Vem riktar de sig till? Finns det några generella tendenser vad gäller ämnesval, åsikter och slutsatser som kan utläsas ur artiklarna?

1.3. Hypoteser

Med utgångspunkt från Al Jazeeras första paragraf under rubriken "Vilka är vi?" tidigare presenterad, där det står att kanalen har en arabisk tillhörighet, och utifrån den typ av uppmärksamhet Al Jazeera har fått i de västliga medier som man utsätts för i "vår" del av världen, är hypotesen att dessa artiklar lägger stor vikt vid arabiska och muslimska frågor, samt att man i största mån väljer den sida som anklagar väst för att arbeta mot arabvärlden i stort, både på politiskt och religiöst plan. Kanalen tar parti för de "utsatta araberna" mot de "imperialistiska västmakterna". Men det är trots allt en modern nyhetskanal som har en stor publik i väst, vilket senast visat sig i öppnandet av deras engelskspråkiga version. Detta gör att när det kommer till framför allt religiösa frågor, är min hypotes att de trots allt är emot "extrema" åsikter och vänder sig mer åt ganska sekulära och "neutrala" ståndpunkter, men aldrig mot islam eller överhuvudtaget mot religiositet i stort. Dessa frågor diskuteras, men man utgår alltid från islam.

När det gäller ämnen som inte har att göra med arabvärlden, så är en hypotes att man allmänt uttrycker stöd och sympati med de länder som tillhör den så kallade tredje världen. De ämnen som tas upp har troligen fortfarande att göra med orättvisa förhållanden i världen.

Överhuvudtaget när det gäller internationella frågor förmodas att delar ur västvärlden i allmänhet har något med dem att göra, vare sig det är specifika länder såsom USA, Storbritannien eller Ryssland, eller organisationer som EU, G8-länderna eller World Trade Organization.

1.4. Transkription

Det som jag i denna uppsats transkriberar är i princip enbart namn på antingen TV-program eller personer, och i vissa fall olika sorters termer. När det gäller längre stycken, såsom citat från de artiklar jag analyserar, översätts dessa med följande originaltext eller referens till originaltext, då jag anser att det inte finns något egenvärde för en icke-arabisktalande att känna till uttal av dessa. Jag har därför valt att använda mig av en förenklad variant av transkription som för personnamn håller sig till de regler som Bo Isaksson redovisar i sin transkriptionsguide för medier (Isaksson, 2007:5). Med andra ord kursiveras de inte, till skillnad från när det gäller övriga termer. I personnamn skrivs även bestämd artikel konsekvent ut som "al-", utan att ta hänsyn till vilket uttal den får beroende på den konsonant som följer vilket gäller i andra fall, exempelvis "*ar-ray*" (åsikten). Bokstaven hamza skrivs aldrig ut, medan bokstaven '*ayn*' skrivs som en rak apostrof ('). Det görs ingen skillnad mellan emfatiska och icke-emfatiska konsonanter, och inte heller mellan långa och korta vokaler. Stora initiala bokstäver används endast vid personnamn.

2. Bakgrund - Om Al Jazeera

Al Jazeera är en arabisk nyhetskanal som sänds från Qatar, ett litet land med strax över en miljon invånare på en halvö som sticker ut från Saudiarabien i den Persiska viken. Landet har stora oljetillgångar, men den största råvaran är gas. Grundaren av kanalen är landets regent, emir Hamad bin Khalifa al-Thani. Kanalen har kontor i de flesta av länderna i Mellanöstern (med undantag av dem vars regimer inte tillåter den för tillfället såsom Saudiarabien) samt i bland annat London, Washington och Paris. Al Jazeera öppnade sin hemsida, www.aljazeera.net, i januari 2001. Från att ha haft 161 miljoner träffar (engelska "hits", antal gånger hemsidan har öppnats) under år 2002 gick antalet upp till över en miljard år 2003, året då det senaste kriget i Irak började.

2.1. Kanalens historia

TV-kanalen Al Jazeera genomförde sin första sändning 1 november 1996. Kanalen startades på initiativ av den då nyss tillträdde emiren av Qatar, Sheikh Hamad bin Khalifa al-Thani, som hade tagit makten från sin far Sheikh Khalifa bin Hamad al-Thani. Det var från början tydligt att Al Jazeera skulle vara en oberoende kanal, den första fria arabiska nyhetskanalen. I början av tillblivelseprocessen tillsattes en styrelse bestående av sju personer. Denna hade en överenskommelse med emiren, att om han någonsin skulle blanda sig i så skulle resultatet bli samtligas avskedsansökan. Taget i åtanke att den grupp om tre som utsåg denna styrelse bestod bland annat av undersekreteraren för informationsministeriet, de som stod för censuren av media, och att en av de sju var emirens släkting Sheikh Hamad bin Thamer al-Thani, så låter det kanske inte så övertygande (Miles, 2005:28). Men 1998 avskaffades ministeriet helt och hållet, vilket troligen var något som låg i linje med emirens planer (ibid:29). Hamad bin Thamer al-Thani har själv förklarat nedläggningen med att "Vi ser inte att Informationsministeriet har en positiv roll att spela i framtida medieprojekt" (Zayani, 2005:2).

Rörande anledningarna till varför emiren ville öppna Al Jazeera från första början, har han själv sagt att en sådan kanal var en nödvändig informationskälla innan man kunde börja med parlamentariska val i Qatar (Miles, 2005:27). Ett annat uttalat skäl anses vara att han ville märka ut Qatar på kartan och öka dess lokala politiska inflytande (Zayani, 2005:12). Vare sig

det var ett avsiktligt steg mot demokrati i landet eller inte så har emiren sedan han tog makten infört en rad olika reformer, och han är uppenbart positiv till att göra landet mindre totalitärt. Men enligt Hugh Miles stannar det där. Skapandet av Al Jazeera var enligt honom "ett steg mot liberalisering, inte ett mot demokrati, och [Al Jazeera] kan stängas lika fort som den öppnades om Emiren ändrar sig" (Miles, 2005:22).

Men även om emiren inte har haft för intention att skapa en demokrati enligt västerländskt recept, så var Al Jazeera något unikt för arabvärlden som helhet. När man sätter på Al Jazeera och tittar på dess layout, reportage, nyhetspresentation, uppläggning av pratshower och andra program, så liknar den på nästan alla sätt vilken västerländsk internationell nyhetskanal som helst. Detta är något som varit och är långt ifrån vanligt eller accepterat i arabvärlden. Al Jazeera var, med sin ambition att vara en oberoende, fri nyhetskanal, unik i denna region. Dess konkurrenter var tidigare enbart nationella media, som få egentligen tar på allvar då de brukar vara rabiater regeringstrognas, samt interarabiska kanaler såsom det saudiska MBC, där allting som kan te sig okonventionellt eller kontroversiellt för en arabisk muslimsk publik censureras. Seriösa försök till fri press i denna del av världen hade tidigare aldrig kommit särskilt långt, då de snabbt förbjöds. Miles tar upp ett exempel på detta som hade att göra med Al Jazeeras uppkomst; när Al Jazeera fortfarande bara var i idéstadiet hos emir al-Thani, hade redan det saudiska satellit TV-företaget Orbit haft planer på att öppna en arabisk variant av det brittiska BBC. Detta skulle bli första gången en nyhetskanal av detta slag skulle finnas tillgänglig på arabiska. Enligt överenskommelsen skulle BBC ha alla rättigheter till redigering, men under en intervju med en saudisk dissident vid namn Muhammad al-Mas'ari, bröts plötsligt sändningarna helt och hållet. Orbit förnekade sin skuld till det hela, men ingen annan hade möjligheten att utföra detta bortsett från BBC själva. Diplomatisk kris mellan Storbritannien och Saudiarabien utbröt. När sedan kanalen sände en, denna gång icke avbruten, dokumentär som kritiserade Saudiarabiens brott mot mänskliga rättigheter, och bland annat innehöll en saudisk avrättning, slogs kanalen igen för gott, arton månader efter att den hade startat sina sändningar i november 1994. Detta drog Al Jazeera nytta av då 250 BBC-tränade arabiska journalister och annan TV-personal blev arbetslösa. De anställde 120 av dem, och fick med detta direkt en bra grund till en stabil personalstyrka (Miles, 2005:30 ff).

2.1.1 - Al Jazeera framgångar

I början sände Al Jazeera sex timmar om dagen, på en svag frekvens som endast var mottagbar med stora parabolantenner. I november 1997, ett år efter öppnandet, sände man på en fullt mottaglig frekvens under sexton timmar per dygn. Men en kanal blir inte stor bara tack vare dess tillgänglighet. Den största orsaken till de initiala framgångarna sägs vara deras pratshower (Miles, 2005:37). I dessa tas känsliga och kontroversiella ämnen upp och diskuteras från en mängd olika utgångspunkter (Zayani, 2005:2). Man tar också i allmänhet emot telefonsamtal från tittare, vilket ger vem som helst rätten att uttrycka sin personliga åsikt i en fråga i direktsänd TV, något som tidigare varit totalt otänkbart över hela Mellanöstern. Reaktionen som följde, särskilt de tidiga sändningarna, av debattprogram som Faisal al-Qasims "*al-ittijah al-mu'akis*", "Den motsatta sidan", var minst sagt starka. Efter ett program som rörde Jordaniens fred med Israel stängde den jordanska regeringen ner Al Jazeeras kontor i huvudstaden Amman under fyra månaders tid. al-Qasim är ej tillåten att vistas i ett antal arabiska länder, då han på ett eller annat sätt har upprört de flesta arabiska regeringar genom att bjuda in dissidenter och låtit dem föra sin talan. Men även om de officiella reaktionerna ofta är negativa, så är den arabiska publikens hunger på denna typ av öppna diskussioner uppenbar. I en annan sändning blev Yusuf al-Qaradawi, egyptisk imam och mufti (utfärdare av fatwor) av Qatar och dessutom ständig bisittare i Al Jazeeras populära TV-program "*ash-shari'a wa al-haya*", "Sharia och livet", ställd mot Sadiq Jalal al-Azm, filosofiprofessor på Damaskus Universitet, där al-Azm "förlöjligade religiöst tänkande, hånade profeterna, hävdande att islam är en 'baklänges'-religion". Inspelade avsnitt av dessa såldes svart för upp till \$100 (ibid:54).

En viktig händelse för Al Jazeeras framgångar var den Andra palestinska Intifadan som började i oktober 2000. För första gången fick hela arabvärlden se en omfattande nyhetsrapportering av en arabisk källa. Det hade gått nästan ett decennium sedan den Första Intifadan slutade, och då fanns endast de för tiden vanliga onyanserade nationella media att tillgå. Den bestod vid den tiden även i huvudsak av tidningar, och sett till arabvärldens omfattande analfabetism, som trots stor utbredning idag var än värre i början av 1990-talet, så kunde den största delen av araberna inte följa händelserna. När då Al Jazeera kunde visa bilder av israeliska stridsvagnar som demolerade palestinska hem och stred mot stenkastande

ungdomar, blev reaktionerna över konflikten i hela arabvärlden ojämförbara sedan Israels seger i det arabisk-israeliska kriget 1967, kanske till och med än starkare tack vare den stora tillgängligheten. Det hölls krismöten mellan arabiska makthavare, där Egypten spelade en nyckelroll. Den arabiska befolkningen krävde i otaliga demonstrationer krig mot Israel, medan de ledande staternas regeringar, framför allt Egyptens, ville avstyra det. Al Jazeera anklagades av den egyptiska regimen för att ha militanta islamistiska tendenser, samt vara ett verktyg för Qatars regering (Miles, 2005:81 ff). Al Jazeera följde och gav utrymme för den arabiska debatten under den här tiden, kombinerat med ett ständigt flöde av exklusiva reportage från händelserna på Västbanken och i Gaza.

2.1.2 - 11 september

Efter fem händelserika år var Al Jazeera nu ett erkänt namn i Mellanöstern. Men även om västerländska nyhetsbyråer med intresse följde deras sändningar, så var den fortfarande okänd bland den breda europeiska och amerikanska allmänheten. Det som förändrade detta var attackerna mot World Trade Center den 11 september 2001.

Al Jazeera fick tillstånd av talibanregimen i Afghanistan att öppna kontor i landet samtidigt som CNN, Reuters och APTN. Till skillnad från sina västerländska konkurrenter så nappade de på erbjudandet, vilket visade sig vara ett bra beslut. Men det var ingen slump eller chanstagnung. Enligt Al Jazeeras förre direktör Mohammad Jassim al-Ali valde Al Jazeera att öppna sina kontor där för att det var ett islamiskt land (Zayani, 2005:33). De öppnade ett i Kabul och ett i Kandahar. De enda andra journalisterna som fanns i landet var tre afghaner som arbetade för AP, AFP och Reuters, men dessa var utan kamerateam. Al Jazeera hade vid tiden för den USA-ledda invasionen det enda fullt utrustade TV-teamet, vilket givetvis gav dem möjlighet till en unik rapportering och unika bilder av händelseförloppet (Miles, 2005:114). CNN, BBC och alla andra världsledande nyhetskanaler köpte alla sina bilder av Al Jazeera. Kanalens logotyp kablades för första gången ut till hela västvärlden, dessutom under den internationellt sett största nyheten vid tidpunkten, och den största på lång tid. Det var en historisk händelse, och Al Jazeera hade ensamrätt på förmedlingen av den.

Alldeles i krigets början gjorde sig Al Jazeera dubbelt ihågkomna. Kanalen hade fått överlämnat till sig ett videoband innehållande ett tal av Usama bin Ladin, den huvudmisstänkte för att ha legat bakom attackerna den 11 september. I detta talar han bland annat om att det är alla muslimers uppgift att utkämpa jihād mot det otrogna USA. Videon sändes oklippt, vilket utlöste starka reaktioner över hela väst- och arabvärlden (el-Nawawy/Iskandar, 2003:144 ff). Al Jazeera blev anklagade att vara ett språkrör för al-Qa'ida och blev kallad bland annat "Bin Laden TV", även med referens till tidigare tillfällen bin Ladin har uppträtt i kanalen (Miles, 2005:112). Första gången var då de sände en 90 minuters intervju med honom i juni 1999. I intervjun talar han bland annat om den "amerikanska ockupationen" av Mellanöstern, och att varje amerikansk man är hans mål i kampen (el-Nawawy/Iskandar, 2003:149). Andra gången var i januari 2001, när Al Jazeeras korrespondent Ahmad Zaydan var den enda journalisten närvarande vid Bin Ladins sons bröllop. Även den 5 oktober 2001, bara fyra dagar innan bin Ladins uttalande rörande 11 september, visades något som antogs vara en ceremoni för den officiella sammanslagningen av al-Qa'ida och Ayman al-Zawahiris jihad-grupp (ibid:150).

2.1.3 - Irakkriget

Nästa händelse där Al Jazeera drog mycket uppmärksamhet till sig var den USA-ledda koalitionen krig i Irak, som fortfarande pågår. Av de stora nyhetskanalerna var Al Jazeera den mest kritiskt inställda till kriget, vilket märktes tydligt i kontrasten till de andra, mer än på grund av någon stark vinkling. De brittiska och främst de amerikanska TV-kanalerna och tidningarna var uppenbart okritiska i sina reportage och intervjuer med de politiker vilka stödde invasionen, medan krigsmotståndare lyste med sin frånvaro, trots den i båda länderna stora och ständigt växande oppositionen (Miles, 2005:248, 258 f). Al Jazeera tog parti för den gängse arabiska kritiska ståndpunkten, utan att sluta ge krigsförespråkarna sändningstid. Skillnaden här var att man, enligt Miles, var lika skeptisk till informationen som man dagligen fick från koalitionen som till den från det irakiska informationsministeriet eller andra irakiska ministrar. Istället litade man mest till sitt eget material, vilket man försåg sig med genom en utbredd korrespondenspersonal som rapporterade från olika delar av landet samtidigt (ibid: 243). Som araber, och särskilt som att många var irakier, hade de lättare än västmedia för att

få tips och hjälp av allmänheten. Detta gjorde att de kunde förmedla en mycket informativ översiktsbild av krigets utveckling.

Al Jazeera blev känd i väst främst för att visa mycket detaljerade bilder av skadade och döda, både civila och militärer, de senare även från den USA-ledda koalitions styrkor (ibid:252). De visade även bilder av tillfångatagna utländska soldater, något som retade upp krigsförespråkarna i främst USA och England (Miles, 2005:246, 248 f). Al Jazeera menade att det är deras uppgift att förmedla även dessa sidor av kriget. Resultatet blev en hel del problem med deras motståndare i USA (ej i Europa (ibid:264)) bland media och politiker. Deras båda hemsidor, www.aljazeera.net och english.aljazeera.net blev hackade ett flertal gånger, amerikaner som gjorde affärer med Al Jazeera blev kritiserade, överenskommelser med olika företag som bland annat hyrde ut lokaler eller servrar till kanalen bröts plötsligt. Vid ett tillfälle blev deras utrustning vandaliserad (ibid:261). Även på fältet märktes antagonismen mot Al Jazeera av. Vid flera tillfällen blev deras korrespondenter illa behandlade och även beskjutna av koalitions styrkor. Deras kontor i Bagdad sprängdes, och vid ett tillfälle skadades en journalist så illa att han dog. Man hävdar från USA:s håll att det var olyckor (ibid:264 f). Vid detta laget hade Al Jazeera definitivt satt ett avtryck i västvärlden.

2.2. Al Jazeera och objektivitet

Al Jazeera har från början presenterat sig som en objektiv kanal. De säger sig sträva efter att ge alla åsikter rätten att yttras, vilket beskrivs i deras slogan samt i en presentation av kanalen på deras hemsida (se kap. 1). En stor del av deras framgång bygger på att ge alla åsikter en röst, särskilt tydligt i deras pratshower "*al-ittijah al-mu'akis*", "Den motsatta sidan" och "*akthar min ray*", "Mer än en åsikt". Enligt en Gallupundersökning som gjordes år 2002, vilken omfattade nio arabiska länder, väljer många tittare Al Jazeera på grund av deras "ärlighet och rättvishet i sin rapportering" (Zayani, 2005:5). Hos den arabiska publiken har den alltså nått sitt mål med att uppfattas som objektiv, till skillnad från hos de arabiska regeringarna. De har fått skarp kritik av i princip samtliga, samt att några har nekat Al Jazeera öppnande av kontor i sina länder. Andra har i vissa fall tillfälligt stängt ner deras kontor. De är inte heller tillåtna i den arabiska TV-bolagsunionen (ibid:3). Dessa ålägger nämligen sina medlemmar att inte sända något som kan "irritera någon annan medlemsstat" (Miles, 2005:112).

Objektivitetsbegreppet är något som i sin helhet egentligen skulle behövt en egen uppsats, men jag har för att ha en referens tagit SAOL:s förklaring av ordet "objektiv", vilken är "saklig; oväldig; opartisk; verklig". Två av orden som förklarar betydelsen ska undersökas närmare, nämligen "saklig" och "opartisk". Som nyhetsmedia är det fullt möjligt att vara saklig i sin presentation av en händelse. Saklighet är något som kännetecknas av att se krasst på något, och att inte framhålla mer än relevanta fakta. Däremot är det svårare att vara opartisk, då allting, från valet av nyhet till vilka specifika ord som används i presentationen av denna, bidrar till vilka subtila budskap som förmedlas. Uppfattning om partiskhet ligger dessutom mer hos betraktaren; vem är det som tittar på kanalen? Al Jazeera är en arabisk internationell kanal, något som betonas i dess presentation på hemsidan; man har "arabisk tillhörighet och global inriktning". När någon från USA ser på CNN ser han troligen en objektiv nyhetsförmedling, då denne utgår från sig själv, sin egen bakgrund och sina egna omständigheter. Detta sker på samma sätt när en arab ser på Al Jazeera, och det är därför kanalen uppfattas som mer objektiv av denne än vad någon som är van vid att se

CNN uppfattar den. Ett exempel som Adel Iskandar och Mohammed el-Nawawy tar upp är Al Jazeras praxis att benämna palestinier dödade av israeler, och även självmordsbombare, som "martyrer" (el-Nawawy/Iskandar, 2003:52). I väst skulle denna benämning vara ett tydligt tecken på vinklad journalistik, medan det i arabvärlden är den termen som används "för vem som helst som dör för Palestinas sak" (Miles, 2005:73). I och med att detta är den term som används, så hade det i arabvärlden varit ett tydligare ställningstagande om man istället hade sagt till exempel "dödade" eller "skjutna".

Som den första arabiska TV-kanalen av sitt slag har Al Jazeera granskats mycket noggrant just när det gäller sin objektivitet. Bland de största kritikerna har som tidigare nämnt varit arabiska regeringar, och även västliga, främst amerikanska, nyhetsmedia. Det intressanta är att kritiken har varit långt ifrån entydig. Jihad Ballout, Al Jazeras chef för mediarelationer berättar för Hugh Miles att de "har anklagats för att vara antiisraelisk av israeler, islamister av sekulära och arabnationalister, arabnationalistiska av israeler, amerikaner och islamister, finansierad av CIA, finansierad av bin Laden och finansierad av Saddam Hussein" (Miles, 2005:56). Det faktum att de blivit angripna från alla håll kan ses som ett bevis på att även om de inte skulle vara objektiva, så har de åtminstone varit frikostiga med att låta många åsikter komma fram.

2.3. Material - "*al-ma'rifa*"

Artiklarna som analyseras är som tidigare nämnt tagna under rubriken "*al-ma'rifa*" på www.aljazeera.net. Under rubriken "www.aljazeera.net - En ny generation" redogörs för hemsidans innehåll, där det under "*al-ma'rifa*" står att "Detta är sidan som presenterar åsikterna med djupast dimensioner om det som finns bakom nyheterna, detta genom analys och vetenskaplig undersökning, samt fördjupade studier":

المعرفة: وهو موقع يقدم الآراء ذات الأبعاد الأكثر عمقاً لما وراء الأخبار وذلك عن طريق التحليل والبحث العلمي والدراسات العميقة

Det som hamnar under rubriken "*al-ma'rifa*" benämns som antingen "analyser" eller "åsikter". Det har emellertid inte gjorts någon åtskillnad mellan dessa vad gäller placering på hemsidan, varför jag har valt att ta med båda två i min analys. Enligt den beskrivning som ges av innehållet ligger det nära till hands att jämföra med en ledarsida i en svensk dagstidning. Även där brukar man kunna se analyser och åsikter, de senare ofta kallade "kolumner", "krönikor" eller dylikt (se exv. www.dn.se eller www.gp.se). Författarna av den här typen av artiklar, analyser, kolumner eller krönikor, skriver utifrån egen personlig åsikt. Detta påpekas även på Al Jazeeras engelskspråkiga hemsida till skillnad från på den arabiskspråkiga, men man kan på grund av detta antaga att kanalens arabiska hemsida gör liknande reservation. Därför är det svårt att med säkerhet säga att Al Jazeera som nyhetsförmedlare skulle skriva under på allt som här presenteras. Det är dock intressant att se vilka typer av artiklar som ges detta utrymme, då detta val trots allt indikerar en viss riktning.

Jag har under två veckors tid samlat ihop 13 artiklar, under perioden 12-28 april 2008. Två av dem har jag inte gjort någon djupare analys av på grund av dess komplicerade språk, och jag har därför inte heller gjort fullständiga referat av dessa. Omfattningen av var och en är ca 3 sidor (Times New Roman, 10 punkter). Materialet i sin helhet omfattar ca. 35 sidor arabisk text.

3. Referat av artiklar

Jag skrivit innehållssammanfattningar, eller referat, av de artiklar jag har haft som föremål för innehållsanalys för att även icke arabisktalande läsare ska få en vidare översikt i vad artiklarna går ut på i sin helhet. Anledningen till att jag har utelämnat två beror på det komplicerade språket och därför svårigheter med att förstå innebörden. Dessa två har jag följaktligen inte kunnat referera till mer än en gång vardera i analysen. Jag ville dock inte utelämna dem helt och hållet då de ändå vid dessa tillfällen fyller en funktion.

3.1. "Sharia enligt Västs föreställning"

När man talar om "sharia" så tänker man direkt enligt västliga föreställningar på det otillåtna i stöld och otrohet, och straffen som innefattar avhuggning av händer och dödsstraff. Detta ses som ett bevis på att islam är bakåtsträvande, förtryckande och oförenlig med demokrati. Man menar att förespråkarna för sharia är extremister, medan de som är mot är moderata, neutrala. Vad väst inte vet är att många av de gamla lagarna måste läsas under en tillämpning av "*ijtihad*"². Dessutom är den del av shari'a som handlar om straff ytterst liten. Sharia är nämligen välbevarande av människors liv.

När det kommer till kvinnors arvsandel, där väst tror att de ska ha mindre enligt sharia, så är det inte riktigt så; kvinnor ärver mer än män i de flesta situationer. Dessutom tillåter man i de islamiska länderna religiöst baserad lagstiftning för andra religioner. Detta utnyttjades dock av kolonialmakterna som började tvinga på andra sin egen lagstiftning. Idag tillåts fortfarande inte sharia för den muslimska diasporan, samtidigt som att judisk religiös lagstiftning tillämpas.

Så när debatten om en delvis tillämpning av sharia i Kanada och Storbritannien kommit upp, har förslagen mött ett ofantligt motstånd, bland annat med hänsyn till att Europadomstolen 2001 slog fast att sharialagstiftning går emot europeiska värderingar. Vad man glömmer i väst är att det finns en hel del olika exempel på kvinnoförtryck även inom Talmud och Gamla testamentet, vilket i västs föreställning nuförtiden bara förknippas med islam och muslimer.

3.2. "Natotoppmötet och de arabiska problemen"

De arabiska länderna och de länder som nu tillhör Nato har länge haft gemensamma intresseområden. Efter Kalla Krigets slut har man från Natos sida börjat vända sig till de arabiska länderna. Men prioriteringarna rörande vad som var viktigt för försvarandet av Arabländerna skiljde länderna åt. De gamla Natoländerna ville fokusera på kampen mot terrorismen och mot spridning och smuggling av kärnvapen, och man prioriterar inte den arabisk-israeliska konflikten som rör Palestina, Syrien och Libanon. Under toppmötet i Bukarest i april i år handlade mycket om det komplicerade förhållandet mellan Nato och Ryssland, angående Natos spridning österut och Kosovos självständighet. Irak talades inte mycket om, då många av Natos medlemsländer faktiskt varit emot kriget hela tiden och det på så sätt inte prioriterats.

Inför detta möte hade ledarpositioner ändrats, USA-vänliga Tony Blair hade blivit utbytt mot en mer kritisk inställd ledning, medan det skedde åt andra hållet i Frankrike, Chirac mot Sarkozy. Det var dessutom sista mötet med president Bush. Man behandlade inte den israelisk-arabiska konflikten direkt, men man gjorde ett uttalande som sa att man "fördömer all form av terrorism". Detta riktas särskilt mot arabiska motståndsrörelser, och ogiltigförklarar på så sätt deras kamp mot ockupation och invasion. Man säger att man ska kämpa mot dessa rörelser, vilket helt enkelt kommer innebära att man behåller sin position och attityd gentemot de arabiska länderna och deras (brist på) rättigheter. Det talades också om situationen i Darfur och i Somalia, och det är sagt att de ska hjälpa till där, men det verkar inte hända särskilt mycket.

När det gäller Irak, så ska man hjälpa regeringen där med uppbyggandet av en egen säkerhetsstyrka, med målsättningen att hålla sig kvar i landet. De har även ett projekt som handlar om enskilt samarbete, alltså Nato med enskilt land, som är tänkta att fortgå även på lång sikt. Dessa handlar främst om samarbete rörande "övningar och utbildning".

Det man kan förvänta sig är att relationerna mellan Nato och Arabvärlden kommer vara som de är under en tidsbegränsad period, men som minst tills att Bush lämnat sin post och den nya regeringen installerat sig och börjat att påverka Nato. Hursomhelst kommer de att fortsätta att ignorera den israelisk-arabiska konflikten, samtidigt som de kommer fortsätta stödja Israel. Man vill dessutom bryta de inter-arabiska samarbetet för att istället få enskilda stater att

jobba med som kan vara lojala mot Nato.

3.3. "Fördelarna med de upprepade attackerna mot islam!"

De upprepade attackerna mot islam har fört mer gott än ont med sig. Religionskonflikten finns inte bara mellan islam och kristendomen, utan även inom dessa religioner. Attackerna mot muslimer beror inte på religionen, det skulle ha varit samma sak om det en annan religion var den dominerande i regionen. Detta är en fråga om imperialism och kolonialism. Bush och de neokonservativas krig mot islamistisk terrorism och islamism kommer inte att tas upp här, även om deras dominerande åsikt är att all religiös islam (*at-tadayyun*) närsomhelst kan omvandlas till terrorism.

De attacker som menas är Muhammedkarikatyrerna, påvens uttalande om islam, alla böcker och filmer som ges ut som är mot islam samt kampen mot slöjan och mot muslimska skolor, vilka sammanfallit med krigen i Irak, Afghanistan och Palestina. Detta har förstärkt sammanhållningen mellan olika delar av al-Umma (det islamiska riket), vilket förstärkt religionstillhörigheten. Detta är den största renässansen på många århundraden. Med alla högutbildade muslimer i diasporan har nu islams värderingar, vilka är unika i sitt slag, möjligheten att bli predikade. Väst lär nu känna islam på ett helt annat sätt än tidigare. Även unga muslimer blir intresserade av att aktivt visa islam från sin bästa sida.

Det är också bra att det kommer attacker utifrån, annars hade konflikter istället kunnat blossa upp bland muslimer, och man hade inte koncentrerat sig på att sprida islams budskap. Det är viktigt att komma ihåg att islam är den största religionen, både i dess spridning och utövning. I det kristna väst bryr sig väldigt få om sin religion.

Fördelarna är fler än nackdelarna, även fast det är viktigt att man inte slappnar av och slutar bry sig. Men det är ingen idé att koncentrera sig på att försöka göra aktivt motstånd mot attackerna.

3.4. "Risken med Abbas besök i Washington"

Meningen med detta besök som Abbas nu gör i Washington är att uppnå en överenskommelse

som troligen kommer att leda till en provisorisk statslösning. Abbas vill egentligen ha en avslutad överenskommelse, men han skulle även acceptera det andra alternativet. Gaza kommer att lämnas utanför förhandlingarna så länge, då det försvårar möjligheten att komma till ett avslut. Vad gäller Bush så har han nu nya mål som är ännu sämre för Palestina än tidigare, nämligen att ge bort en del av östra (gamla) Jerusalem, försämring för exilpalestinierna vad gäller rätten att återvända, samt erkännande av "statens judiskhet" vilket går emot 1948-avtalet rörande rätten till för palestinierna att stanna på sin historiskt anknutna mark.

Bush, Abbas och Olmert kan kallas "de tre veka ledarna", ty vekheten är det som de har gemensamt. Denna gång har alla något att förlora om förhandlingarna inte får något resultat, vilket gör att förhandlingarna har potential att nå ett avtal. Det är det som är det farliga, de kommer troligen att nå en för Palestina dålig överenskommelse.

Under toppmötet i Anapolis ändrades även Saudiarabiens och Egyptens åsikter i frågan om Palestina, och blev mer USA-vänliga. Detta blev tydligt då de inte deltog fullt ut i arabiska unionens toppmöte i Damaskus. De har meddelat att de tänker hjälpa till i förhandlingarna, Abbas har kommit överens med dem om utbyte av mark, att erkänna västra Jerusalem som Israels huvudstad och förhandla om östra Jerusalem. Han har även tyst accepterat Bushs villkor rörande tvåstatslösning som skulle erkänna en judisk stat. Saken är den att de palestinska eftergifterna har aldrig lett till något; det är snarare när dessa vid tidigare tillfällen avstannat som det börjat hända saker. I och med detta så kan man ju strunta i det man kommit överens om, man kan låta det vara eftergifter på pappret och inte verkställa dem. Det pågår ju ändå ingen fredsprocess.

Det viktiga nu är att få USA och Israel att förbli pressade och att vinna den allmänna åsikten, alltså de övriga västländernas åsikt. Risker med att gå med på för mycket denna gången, är att det kan bli verklighet då USA och Israel verkligen vill ha en överenskommelse.

3.5. "Sekterismen och det nationella problemet"

Den politiska moderna litteraturen ser en ökning av frågor relaterade till sekterism, vilket skadar nationalstaten på samma sätt som kolonialväldet gjorde, då den delar in folk i sektioner

över statsgränserna. De två tydligaste exemplen är inbördeskriget i Libanon med början 1975, och det i dagens Irak.

Det anses i Libanon och i Irak, att de sekteristiska konflikterna är "frukten av utrikes manipulation", eller ett amerikansk- imperialistiskt medel för att skapa slitningar mellan olika grupperingar. Dessa slitningar spådes dessutom på när nationalkänslan mattas, vilket leder till att man går ifrån de principer, åsikter och motto som tidigare applicerats. Istället förändrar man de nationella principerna och stadgarna så att de blir "amuletter" snarare än reella värderingar.

Lojaliteten för sin nation har blivit till en mask som alla gömmer sig bakom, eller använder som om den var viktig. Dock används den istället för att värna om sig själv och fly från allt kollektivt ansvar. Resultatet blir förvirring runt definitionen av nationsidén, och hur denna ska efterlevas.

Kontentan är alltså att nationen och nationaliteten hotas av konflikterna mellan religiösa grupperingar, och enda sättet att bekämpa de olika grupperingarna och bli av med dessa konflikter är genom återinföring av och fokus på de värderingar på vilka en utvecklande nation och nationalism vilar. Saker som jämställdhet och ekonomi måste lyftas fram.

3.6. "Irak.. Fem år av en illusionernas konflikt"

Det har nu gått fem år av blodutgjutelse, och Irak har förvandlats till ett slakthus. Det Irakiska folket som är känt för sin ära och stolthet blivit förslavade i sitt eget land. Man torterar folk i Abu Ghraib, flickor våldtas, och allt detta i namnet av frihet, mänskliga rättigheter och demokrati.

Inte heller har USA fått något ut av detta, förutom att man tröttat ut sina styrkor och fått stora ekonomiska problem, och dessutom skadat relationerna mellan sig själv och den muslimska världen hårt. Michael Scheur, före detta ansvarig för CIA:s Usama bin Ladin-avdelning, har skrivit en bok vid namn "Marching Toward Hell: America and Islam after Iraq". Han menar i denna bok att USA måste bli förnuftiga, och inte låta den amerikanska politikens elit föda några imperialistiska illusioner. Den fortsatta ockupationen är inte bara mot irakiernas vilja, utan även mot det amerikanska folket, vilket de inte låtsas om.

Men det värsta är de illusioner som irakierna själva trodde på: Shi'iternas hopp om befrielse efter flera århundraden, kurdernas tro att kunna "bygga ett nytt Hong Kong i de otillgängliga norra bergen", samt sunniternas illusion om shi'iterna och kurderna som andra klassens medborgare, och möjligheten att leva vidare som de gjort tidigare och inte låtsas om dem, trots att de är historiskt, geografiskt och religiöst sammalänkade. Vad Irak behöver idag är en fri, demokratisk stat, knuten till ett fundament byggt av nationalitet, individuellt ansvar och likhet inför lagen.

Kriget som nu råder med al-Qa'ida inblandat är onödigt och saknar både ett klart mål och en klar fiende. al-Qa'ida ser kriget som ett konstant tillstånd, och menar att det viktigaste är att man fortsätter att slåss mot icke-muslimer. På det hela taget verkar de inte ha ett program eller en plan som följs när det kommer till deras fatwor och domar, de är inte konsekventa.

Kriget kommer aldrig ta slut om man inte befriar sig själv och andra från illusionerna om vad det är som pågår.

3.7. "De irakiska högutbildade mellan det tyska och det salvadorianska valet"

USA har börjat försöka få irakiska forskare över till sin sida som ett nytt led i sina imperialistiska planer. Man erbjuder dem jobb, och tömmer så Irak på deras högutbildade befolkning. Vad gäller de som nekar erbjudandet, så ser man helt enkelt till att de inte kan utföra sitt arbete i Irak heller. Detta arbete började under tiden för Saddam Husseins styre då man menade att Irak hade en väldigt viktig forskarkår, särskilt inom det militära området. En försvagning av denna skulle innebära uppenbara fördelar för bekämpningen av hans regim. De var dessutom rädda för att denna kunskap som de besitter skulle spridas till andra arabiska och muslimska länder, och de kände sig hotade tillsammans med resten av västvärlden.

Man började 2002 erbjuda "green-cards" till irakiska forskare som gick med på att avslöja information om Iraks vapenkonstruktion, utnyttjandes den situationen som irakier levde under pga. sanktioner. Men trots allt sade de flesta forskare nej till detta. Sedan i december 2003 satsade man 25 miljoner dollar på "välkomnande av irakiska forskare" bland de som jobbade i vapenindustrin. Många av dessa har sedan kommit att jobba för sionismen.

Det uppges nu av neutrala väst- och arabstater att fler än 20000 irakiska forskare flyttats utomlands mellan invasionens början och 26/12 2007, vilket betyder att USA misslyckats i sitt försök att få över de flesta till sin sida.

En forskare berättar att under april 2003 Irak förlorade 5500 forskare/lärde till följd av attacker mot skolor, universitet och övriga lärosäten. De flesta har flytt, och övriga har blivit mördade. Man vet inte exakt hur många som har dödats, men det är klart att det skett en "massaker", och att 80% av de som har varit mål för mord var lärare. Vidare har antalet advokater och doktorer som verkar i landet minskat, journalister har dödats och så vidare. Högutbildade i Irak anklagar den israeliska säkerhetspolisen Mosad, ockupationsmakternas säkerhetspolis och de sekteristiska militära grupperingarna för denna "förintelse".

3.8. " Hamas och vapenvilan i den interna sionistiska debatten "

Debatten rörande Israel- Palestinakonflikten har från den judiska sidan förändrats, fler börjar nämligen att anse att det kan finnas fördelar med tala med motståndsrörelsen i Palestina, och särskilt med Hamas, då man börjar inse att de (Hamas) faktiskt har ett starkt samhälleligt stöd och inflytande. Israelerna har insett att motståndet kommer fortsätta växa.

Dessa frågor har enligt vad som görs gällande stärkts av två specifika fall, den första natten mellan 22-23 januari i år då Hamas kvinnoförening och dess studentförening lyckades bryta sig igenom muren mellan Gaza och Egypten. Den andra händelsen var när Hamas med Islamiska Jihad genomförde en motattack och bröt till viss del belägringen. Dessutom har man sett händelser som pekar på att Israel tagit ett steg tillbaka vad gäller deras önskan att bli av med de politiska styrkor som för närvarande råder i Palestina, vilket gynnar Hamas. En internationell ledningsgrupp bestående av bland annat Kofi Annan och Jimmy Carter har också tagit initiativ för att få Israel att inleda samtal med Hamas och sluta isolera dem.

Från Israels håll hörs dessutom de som menar att man borde tala med Hamas och Islamiska Jihad för att lugna ner läget på nytt, såsom Egypten gör för tillfället. Det sägs även att Israel genom Ehub Barak faktiskt redan samtalat indirekt med dessa, där Egypten utgör en mellanhand. Tidigare hade även samme Ehub Barak sagt att de militära operationerna på Västbanken och i Gaza skulle fortgå, varpå den palestinska regimen verkade hamna i ett

pinsamt läge att inte kunna direkt kunna stoppa förhandlingarna vilket samtliga palestinska styrkor krävde. De enda de gjorde var att pausa förhandlingarna under ett antal dagar, trots att de israeliska säkerhetsstyrkorna fortsatte attackerna på Västbanken.

Så mitt ibland allt detta har det uppkommit förslag på att öppna förhandlingar med Hamas. Man hänvisar då till de händelser som togs upp i början, och att Hamas, som fortfarande även är starka i Västbanken, kan återuppta sina väpnade aktioner. Detta repeterade en israelisk journalist som har varnat för utvecklingen i Hamas raketframställning. Dessutom har det visat sig att hela 64% av Israels befolkning ville att deras regering skulle förhandla direkt med Hamas.

3.9. "Bushadministrationen och dess krigiska politik"

Jämfört med Clintonregimen, som genom medel såsom politiska påtryckningar försökte påverka situationen i Mellanöstern, så har de neokonservativa ideologerna på vilkas värderingar Bushregimen vilar, direkt uttalat sig om att man vill ha en ny världsordning. Bushadministrationen har så blivit anklagad för att genom sitt krig mot terrorismen och kriget i Irak ha gjort världen farligare.

Andra Gulfkriget (Irak-Kuwait) var väldigt viktigt för USA, då de i och med detta stärkte sin ställning och uppnådde följande viktiga punkter: USA:s ensamma rätt till kontroll över Mellanöstern, kontroll över oljan, garanti av Israels säkerhet och av dess militära, ekonomiska och tekniska dominans, samt upprätthållandet av de USA-trogna politiska systemen.

Man vet inte hur situationen skulle ha sett ut, eller vilken slags politik som hade förts om inte attackerna den 11 september inträffat, men vad som är säkert är att de har hjälpt de neokonservativa i försvarandet av sina åtaganden.

Så de viktigaste orsakerna till förändring av USA:s politik är chocken över en attack på egen mark, samt insikten att inrikes och utrikes amerikanska intressen är hotade. Man fick även på så sätt en hemmaopinion för krigsföring, och kunde öka anslagen till armén, som nu uppgår till 45% av världens militära utgifter.

Men kriget har hittills bara haft dåliga effekter, både för Mellanöstern och de som drabbats direkt av kriget, och för världen i stort, men även för USA då al-Qa'ida har växt, Iran har

blivit en större maktfaktor i och med deras kärnprogram, deras status har sänkts, plus att de förlorat tusentals amerikanska soldater och flera miljarder dollar.

På det hela taget har resultatet av USA:s krigsförande politik varit misslyckande på alla punkter. Och de som bär skulden är de neokonservativa.

3.10. "I ideologin och i sägandet"

Ordet "ideologi" kan betyda olika saker, bland annat "uppfattningsordning som förklarar verkligheten med en nödvändig förenkling", "att rada upp saker som förklarar delar av verkligheten förenklad av den bristfälliga förenklingen" med mera. Det är även ett medel för att föra fram raka absoluta budskap, då man efter tycke tar bort och lägger till sanningar. Detta är farligt då man på detta sätt har fått fram stora rörelser som t ex. fascismen, sionismen och nazismen. Då ideologin i stora drag är en förenkling av sanningen, vilket inte uttalas, så kan man få sanningen att se ut hur som helst, beroende på den som uttrycker den. Marxismen förnekar sålunda dagens verklighet när den talar om arbetarklassens ideologi och menar att den latent historiska rörelsen ska förverkligas, medan när en högerideologs ideologi inte menar att historien är viktig, utan endast lägger vikt vid nulägets materiella behov.

Ett ytterligare problem för att på arabiska använda ordet "ideologi" är då det ska användas som ett verbet. "*yuadliju*" låter ju fruktansvärt, så det är av vikt att skapa en arabisk term. För att göra det måste man gå tillbaka till det arabiska lexikonet och vokabuläret, dock inte för att lyfta upp någon slags nationalism. Araberna förnekar nämligen inte möjligheten att dra nytta av andras civilisation eller att låna koncept eller termer från dem.

Sålunda kan man se närmare på orden "*qala*" och "*qawl*" (att säga; sägande), som befinner sig i en liknande situation som "ideologi" på indo-europeiska språk. De översättningar som görs från arabiska stämmer inte exakt överens med meningen, eller åtminstone inte med alla de varierade meningar som finns för orden. Detta är ett problem, då araber nu i viss utsträckning översätter från engelska till arabiska till och med när de tänker. När araber saknar förmåga att uttrycka sig på sitt eget språk under de normer som formar detta, kommer det till slut vara svårt för någon förutom talaren själv att förstå vad denne verkligen menar.

Det är dags att glömma det arabiska låneordet "*aydiyulujiyya*" (och liknande låneord). Detta

kommer att möjliggöra för arabisktalande att själva få ett naturligt sätt att uttrycka dessa tankar på. För det är viktigt att man lär sig från andra kulturer och drar nytta av dem, utan att gå ner på knä för dem.

3.11. "Läsning rörande Västs 'påtvungade' samtal med Hamas"

Det har nu blivit nödvändigt för USA och Västeuropa att påbörja diskussioner med Hamas. Det hade tidigare börjat komma från europeiskt och amerikanskt håll att man behövde omvärdera dem som organisation. Men den totala officiella inställningen från väst blev ändå att man inte "godkände" dem.

Det finns ett antal viktiga utgångspunkter rörande de framtida mötena mellan Hamas och ledare från väst. Europa blev pressat av USA och Israel till beslutet att bojkotta Hamas. Enskilda grupper/personer har sedan Hamas hamnade på EU:s terrorlista haft möten med grupperingar närliggande Hamas. Dessa möten har arrangerats på enskilda europeiska initiativ, och väntas bli fler nu efter Jimmy Carters möte med dem.

Man har även märkt att Hamas har ett brett stöd hos det palestinska folket, som Hamas klarat av att förse med livsnödvändigheter trots belägringen av Gaza. De liknar i dagens läge PLO, som från början sågs av västvärlden som en terrororganisation, men blev mer och mer accepterade. En viktig punkt är också att de faktiskt vann det palestinska valet år 2006.

Det finns många skäl till att Europa vill driva samtalen. Hemmaopinionen för politisk omvärdering av de islamistiska icke-extrema grupperna är starka, och västbornas vilja att veta mer rörande Hamas politik tilltar. Man vill även få dem att bli mer västvänliga och sålunda hållas längre bort från iransk påverkan.

En av de viktigaste punkterna som väst har angett för att inte samtala med dem är att de inte accepterar Israels rätt att existera. Det är dock någonting som Hamas är beredda att samtala om, men de måste vara försiktiga med att göra avkall på sina principer då de är den viktigaste arabiska parten i denna konflikt.

4. Analys

4.1. Islam

Att ange en religion som första rubrik i en analys av politiska texter borde egentligen vara något som drar uppmärksamheten till sig. Dock när det gäller arabvärlden och arabiska media uppfattas dessa annorlunda; islam är något som är starkt förknippat med regionen Mellanöstern och dess politik. Islam genomsyrar den stora majoriteten av det arabiska samhället på ett sätt som är ojämförbart med någon annan religion, med undantag av judendomen i Israel. Detta märks med förekomsten av politiska partier som Hizbollah, att Egyptens förre president Jamal 'abd al-Nasser och *ba'th*-partierna i Syrien och Irak benämmt sina ideologier som *islamisk* socialism (Hjärpe, 1983:30), hur man i Libanon och senast Irak röstar efter religionstillhörighet etc. För att få en ytlig översiktsbild så började jag med att se hur ofta ordet "islam" i någon form (islam, islamisk etc.) förekommer i artiklarna. "Islam" är med i tre av artiklarna, och "islamisk" återfinns i elva av dem, då vanligtvis som "de islamiska länderna/staterna", "den islamiska världen" och "de islamiska inriktningarna/rörelserna". I tre av dem förkommer ingetdera ordet. Frågan är vad som menas med "de islamiska länderna", "den islamiska världen", i ett fall "länderna vilka benämns islamiska" (se artikel nr. 3) osv. Menar man alla arabiska länder? Menar man även övriga länder i Mellanöstern, Iran, Pakistan, Afghanistan? Räknar man med Indonesien och Malaysia? Vid ett tillfälle nämns "den islamiska världen" i samband med den mongoliska invasionen, vilket i så fall kan antas innefatta det rike dit de anfallna områden räknades vid denna tid (artikel nr. 6). Någon tydligare definition än så ges inte i artiklarna, förutom de länderna som i artiklarna direkt rör diskussionen. Däremot finns på aljazeera.net en "karta över den islamiska världen", och där räknas då alla muslimska länder vilka uppgår till 56 st. Begreppet är dock färgat av "arabism", och det är inte orimligt att tro att man menar Mellanöstern, vilkas länder också är mer politiskt sammanhörande med varandra, till skillnad från med muslimska mer avlägsna länder som Filipinerna.

Något som är karaktäristiskt för dessa krönikor är deras religiösa lojalitet, även genom det frekventa användandet av ordet "islamisk". Det är tydligt att det är muslimer som skriver

detta, och inget annat. Det finns ibland kritik mot de fall då religionsutövandet tar sig extrema uttryck, men även ett visst godkännande av dessa på en nivå som en västerländsk journalist aldrig skulle kunna lägga sig vid utan att begå massmedialt självmord (se kap. 4.1.1.1 och 4.2).

I artikeln "Fördelarna med de upprepade attackerna mot islam!" börjar skribenten med att försvara titeln: Hur skulle det kunna komma något positivt ur attackerna mot islam och dess Profet och Koran? Utgångspunkten, att läsaren inte skulle anse detta, ger en tydlig bild av målgruppen för krönikan. Den väntade läsaren anser att islam inte skall kritiseras, ty det är helt enkelt aldrig befogat. Islam ses som normen, som det goda: "Islams värden [...] finner du inte likheten av i någon annan religion":

قيم الإسلام [...] لا تجد له مثيلا في أي دين آخر

Han menar också att "[...] ty [islam] är det enda som är kapabelt till att presentera en övertygande text som behandlar samtliga mänskliga problem i dess moderna dimensioner":

أنه الوحيد القادر على تقديم نص مقنع يعالج جميع المشكلات الإنسانية في أبعادها الحديثة

Man påvisar även muslimernas lojalitet: "Det finns ej bland religioner någon vars anhängare är så stolta över den, försvarar den och uttalar sin lojalitet mot den såsom är fallet gällande islam".

ما من دين يعتز به أتباعه ويدافعون عنه ويعلنون انتماءهم له كما هو حال الإسلام

De attacker som skribenten hänvisar till är "de förolämpande profetteckningarna, påvens tal om islam, vid sidan av de filmer och böcker som publiceras här och var mot islam, förutom kampen mot slöjan och muslimska symboler, och ovanpå allt detta de religiösa metodernas och skolornas krig, vilka som vi sagt pågår samtidigt som de andra, direkta krigen såsom uppenbarats i Irak, Afghanistan och Palestina."

الرسوم المسيئة للرسول، وحديث البابا عن الإسلام، إلى جانب الأفلام والكتب التي تصدر هنا وهناك ضد الإسلام، فضلا عن المعركة ضد الحجاب والمظاهر الإسلامية، وفوق ذلك كله حرب المناهج والمدارس الدينية، التي قلنا إنها تتزامن مع الحرب المباشرة الأخرى كما تتجلى في العراق وأفغانستان وفلسطين

Det är här anmärkningsvärt att krigen i Irak, Afghanistan och Palestina räknas som krig mot islam. Det felaktiga i krigen kan på så sätt inte ifrågasättas, även om det, som titeln

förmedlar, presenteras fördelaktiga effekter av dem. Författaren talar om det goda i att man nu bryr sig mer om att upplysa om islam: "[de islamiska samhällenas/diasporans] barns strävan att arbeta för att presentera den bästa bilden av islam [...] och att inte nöja sig med att jobba, samla rikedomar och njuta av livet".

سعي بعض أبنائها إلى العمل على تقديم الإسلام بصورته الفضلى [...] وليس الاكتفاء بالعمل وجمع المال والتمتع بالحياة

Den moraliska ståndpunkten rörande "jobba, samla tillgångar och njuta av livet" tydliggörs av ordvalet i "samla rikedomar", "*jam' al-mal*", något som fördöms i Koranen (sura 104:2). Han erkänner att det finns tolkningar av islam bland muslimer som "inte uttrycker dess magnifika essens", men detta utan att specificera vilka förgreningar det skulle röra sig om. Det nämns heller ingen specifik gren som skulle vara den bästa, utan denna menas vara kärnan, grunden i islam ("جوهره الرائع"). Detta är något som ofta återkommer inom islam, man talar om den tolkning som man själv går efter som den sanna, korrekta, originalet, medan andra inriktningar är förvanskade.

I "Sharia enligt Västs föreställning" försvaras sharialagstiftning som enligt skribenten 'Abd as-Salam Balaji till sin helhet är misstolkad av västvärlden, då man lägger fokus på stöld och otrohet och bestraffningarna av dessa. Han försvarar detta genom att "texterna är inaktuella" (متاهية) och att "*al-fiqh* är inte definitiv utan det mesta av det är 'antagande', alltså '*ijtihad*'":

الفقه ليس قطعيا بل معظمه ظني أي اجتهادي

Han menar också att det inom sharia som är "*hudud*" (gränser satta av Gud för det tillåtna; straff (Wehr, 1976) är "en mycket liten del", och på detta ges ett exempel med boken "*mudawwinat al-fiqh al-maliki wa adillatuhu*" där endast 1.6% rör otrohet och stöld. Dessa lagar är dessutom omhuldade av strikta regler vid applicering, särskilt otrohet då det inte är möjligt att genomföra straffet "utom genom ett erkännande":

فضلا عما تقرر وفق المنهج الإحصائي السابق، نجد أن تطبيق حدي السرقة والزنا محاط بسياج من الاحتياطات والضمانات القانونية والقضائية تجعل العقوبتين رديتين أكثر من كونهما عقوبتين واسعتي التطبيق، خاصة عقوبة الزنا التي لا يمكن توفر شروط تطبيقها إلا بالإقرار

Meningen med sharia benämns som "värnande om människan och hennes själ, hennes psyke, lämmar, förstånd och värdighet", och man kan "helt lugnt säga att sharia är angelägen om [att bevara] det mänskliga livet, och att gänserna själva sattes för att förverkliga dessa syften":

وإذا أضفنا إلى قصد الشريعة لحفظ حياة الإنسان في روحه ونفسه وأعضائه وعقله وعرضه، [...] لأمكن القول بكل اطمئنان إن الشريعة حريصة على حياة الإنسان، وإن الحدود نفسها إنما وضعت لأجل تحقيق هذه المقاصد

* * *

På det hela taget kan sägas att man är uppenbart positiv till islam och utövandet av religionen. Man uppmuntrar tydligt muslimer att fortsätta sprida religionen, samtidigt som det faktiskt pågår en diskurs som kan tolkas riktas mot västerländska icke-muslimer, vilket är tydligt i artikel nr. 3 där islams storhet och godhet lyfts fram i på ett sätt som ter sig försöka vara övertygande om dess ofelbarhet. Då texterna trots allt är skrivna på arabiska är det svårt att tänka sig att budskapet väntas nå fram till västerlänningar genom texten, men kan ses som ett sätt att förse den muslimska diasporan med argument och kraft för att föra diskussionen på hemmaplan.

4.1.1 - Väpnad islam

Diskursen om väpnade islamistiska grupperingar skiljer sig mellan väst och arabvärlden. För det första finns det ett översättningsproblem gällande begreppet "islamism". Det översätts på arabiska till *islamiyya*, men när man talar om "islamistisk" görs på arabiska ingen skriftlig skillnad mot "islamisk". Den väsentliga skillnaden mellan till exempel "den islamistiska motståndsrörelsen" och "den islamiska motsånds-rörelsen" (som palestinska Hamas ofta benämns) går alltså förlorad. Att utröna vad som sägs om islamism, islamistisk fundamentalism och om till begreppen knutna grupper blir därför problematiskt i dessa artiklar. Något som däremot genomgående talas om i anknytning till dessa rörelser och grupperingar är "sektarism" (*taifiyya*) och "terrorism" (*irhabiyya*), varför jag har valt att fördjupa mig i användningen av dessa begrepp.

4.1.1.1 - Terrorism

Benämningen av utomparlamentariska islamiska eller islamistiska grupperingar som använder våld kallas ofta i västlig media och politik för "terroristorganisationer", "terrorister", "islamistiska terrornätverk" eller dylikt. Av här undersökta artiklar förekommer ordet "terrorism/istisk" i någon form i fyra stycken. I artikel nr. 3, "Fördelarna med de upprepade attackerna mot islam", står det att "George Bush och de neokonservativas tal om korstågen och den islamiska terrorismen kan i den islamiska medvetenheten inte undvika att kopplas samman med krigsföringen mot själva islam":

حديث جورج بوش والمحافظين الجدد عن الحرب الصليبية وعن الإرهاب الإسلامي لا يمكن أن يخرج في الوعي الإسلامي عن دائرة الحرب على الإسلام نفسه

På detta följer:

Det tjänar här ingenting till att tala om amerikanernas eventuella välkomnande av vissa sorters islam, eftersom den här frågan har att göra med en stegvis framryckande krigsaktion, så att även om kriget mot "rörelse"- eller motståndslislam, och för det terroristisk eller motiverat och omotiverat extremt våldsamt islam, skulle vara framgångsrikt, kommer traditionell islam, som går i första sortens krig av religiöst-juridiska, och i regel intresse-mässiga skäl, inte att försummas. Detta

eftersom den [västliga] rådande idén är att religiositeten oavsett sort är en tidsinställd bomb som när som helst kan resultera i terrorism eller motstånd, vilket hände med sufisk islam under den koloniala eran, samt då jihadi-salafismen trädde ut ur den traditionella salafismens kläder.

ولا قيمة هنا للحديث عن ترحيب الأميركيين بأنواع معينة من الإسلام، لأن المسألة هنا تتعلق بالترجح في الحرب، ولو نجحت الحرب على الإسلام "الحركي" أو المقاوم، وقبله الإسلام الإرهابي أو المسرف في العنف بحق وبغير حق، فإن الإسلام التقليدي الذي ينخرط في حرب النوع الأول لاعتبارات فقهية، والأغلب مصلحة، لن يكون بمنأى عن التحجيم، لأن الفكرة السائدة هي أن التدين، بصرف النظر عن لونه هو بالضرورة قنبلة متفجرة يمكن أن تنتج الإرهاب والمقاومة في أي لحظة، وقد سبق أن فعل ذلك الإسلام الصوفي خلال حقبة الاستعمار، كما سبق أن خرجت السلفية الجهادية من تحت عباءة السلفية التقليدية

I artikel nr 2, "Natos toppmöte och de arabiska problemen" tar författaren flera gånger upp "kriget" eller "kampen mot terrorismen" ("مكافحة الإرهاب") som en av NATO:s högsta prioriteter, i motsats till arabiska prioriteringar såsom den arabisk-israeliska konflikten. Han citerar även NATO:s uttalande om att de "'fördömer å det kraftigaste alla terrordåd oavsett dess motiv eller hur den gestaltar sig', i synnerhet riktat mot de arabiska motståndsrörelsernas ursprung [...] då [NATO] genom detta utlåtande underkänner legitimiteten hos motståndet mot ockupation och fiender":

يدين بأقوى العبارات كل أعمال الإرهاب أيا كانت دوافعها أو مظاهرها، موجها بصفة خاصة إلى عناصر المقاومة العربية في كل من فلسطين ولبنان والعراق والسودان والصومال، حيث يستبعد الحلف بهذه العبارة مشروعية مقاومة الاحتلال والعدوان

Vad som är gemensamt för dessa exempel samt övriga tillfällen då begreppet i någon form används är att det aldrig är författarens egen benämning, utan endast taget ur en kontext där västliga media eller politiker har använt det. Vid ett par tillfällen används till och med citationstecken när något kallas "terror/ism/istisk". Så är fallet i artikel nr. 11, då författaren använder begreppet när han talar om "[...] då [Europeiska Unionen] förde in rörelsens (Hamas) politiska organisation i 'terror'-listan", och när han presenterar han en teori om att Hamas kan komma att gå samma väg som "PLO, som även de i lexikonet över amerikanska facktermer beskrevs som en 'terror'-organisation":

[...] منظمة التحرير الفلسطينية التي وصفت في معجم المصطلحات الأميركية بأنها منظمة "إرهابية"

På så sätt poängteras det faktum att det är västs benämning, samtidigt som citationstecknen dessutom förtar en del av seriositeten i begreppet och kan sålunda utläsas ironiskt. Begreppet "terror/ism/istisk" har här fått betydelsen "västs tolkning av beväpnat muslimskt motstånd". Detta tydliggörs särskilt i artikel nr. 2, när skribenten i Natos uttalande rörande terrordåd uttolkar ett illegitimerande av samtliga arabiska motståndsrörelser (se ovan). Ordet har sålunda fått en underliggande mening som gör det mer eller mindre oanvändbart när muslimer talar om muslimska paramilitära grupper. Enda gången det används i beskrivning av en arabisk rörelse, och då endast indirekt, är i "Om Bushadministrationen och dess krigiska politik" när han skriver om "terrorismens försvagning" och al-Qa'ida (se kap 4.3.2). Men även då är begreppet i dess kontext taget från väst.

4.1.1.2 - Sekterism

För att komma åt författarnas åsikter, synpunkter och argument i frågan om beväpnat muslimskt motstånd, eller islamistiska paramilitära grupperingar, kan man alltså inte utgå från att det benämns som terrorism. Förekomsten av dessa fenomen talas främst om i anknytning till Irakkriget, och då är istället det vanligaste att det används sig av ordet "sekteism". I artikel nr. 6 kallar författaren Irakkriget för "ett sekteristiskt inbördeskrig" (se kap. 4.3.1), och i artikel nr. 9 skriver författaren att "ockupationen av Irak [...] har lett till pulverisering av detta land, ett uppdagande av konfessionalistisk, sekteristisk och etnisk arrogans, en spridning av våld samt frånvaro av säkerhet och stabilitet":

احتلال العراق [...] أدى إلى تفتت هذا البلد وبروز النزعات المذهبية والطائفية والإثنية، وانتشار العنف وانعدام الأمان والاستقرار

I inledningen till artikel nr. 5 skriver författaren att "Den arabiska moderna politiska litteraturen, och av den i synnerhet nationalistiska, har ställts inför särskild uppmärksamhet för det sekteristiska problemet, vilket den räknar till en av de farliga ärvda sjukdomar som, utan att utveckla, förändrar det patriotiska eller nationalistiska konceptet, eller båda två, i de arabiska samhällena":

وجهت الأدبيات السياسية العربية الحديثة، والقومية منها بشكل خاص، عناية خاصة للمشكلة الطائفية التي اعتبرتها أحد الأمراض الخطيرة الموروثة التي تحول دون تطور الفكرة الوطنية أو القومية أو كليهما في المجتمعات العربية

I dessa artiklar beskrivs dessa grupperingar och detta våld genomgående som något negativt,

så också i artikel nr. 7 där skribenten berättar att irakiska lärare "anklagar sidor såsom det sionistiska Mossad, ockupanternas säkerhetspolis och de till dem anknutna sekteristiska miliser för att ha begått denna slakt":

اتهموا أطرافاً كالموساد الصهيوني ومخابرات دولة الاحتلال والمليشيات الطائفية المرتبطة بها بارتكاب هذه المذبحة

Däremot lämnas en reservation för total fördömande av denna typ av rörelse i artikel nr. 2 i kommentaren av kriget mot "terroristisk eller, *motiverat eller ej*, extremt våldsam islam" (se kap. 4.2; min kursivering). Han menar med andra ord att extremt våld kan vara berättigat i vissa fall, men när detta skulle kunna vara går han inte in närmare på.

Men trots att man i allmänhet tar tydligt parti mot det sekteristiska våldet så märks det att debatten som förs ses som nödvändig. När västliga media behandlar ämnet brukar det vara som ett avskräckande exempel på vad som kan hända om man är för tolerant mot utövandet av islam som religion, eller i bästa fall som något exotifierat där man utgår ifrån att de som tar del av det är självklara motståndare till väpnad islamism. I dessa artiklar behandlas ämnet med medvetenheten om att sympatier med dessa grupper existerar, eller åtminstone en viss beundran av ledare som Usama bin Ladin som symbol för motståndet mot väst. Enligt chefredaktören för den libanesiska tidningen al-Safir så skulle "vilken opinionsundersökning som helst [...] finna att en förkrossande majoritet bland araberna stöder bin Ladins uttalanden om Palestina och Irak" (Lamloum, 2005:64). Sålunda är det inte helt självklart att författaren av artikel nr. 6 skriver att "al-Qa'idas diskurs karaktäriseras ibland av förvirring och frånvaro av koordination. Usama bin Ladin utfärdar en fatwa över att delta i [de irakiska] valen och kallar parlament för 'polyteistiska råd', medan han försvarar Hamas när deras mål att vinna valet var uppnått":

ويتسم خطاب القاعدة بالتخليط وعدم التناسق أحياناً، فأسامة بن لادن يفتي بتحريم المشاركة في الانتخابات، ويسمي البرلمانات "مجالس شركية"، بينما يدافع عن حماس حينما تم استهداف نجاحها الانتخابي

Han skriver även att "al-Qa'ida och dess likar föddes ur den ryska ockupationen av Afghanistan, Gulfkriget 1991, det palestinska öppna såret, samt ur många andra tragedier som slagit rot i den islamiska världen":

ولدت القاعدة وأخواتها من الاحتلال الروسي لأفغانستان وحرب الخليج عام 1991 والجرح الفلسطيني المفتوح، ومن مأس أخرى كثيرة تضرب بأطنابها على العالم الإسلامي

Därmed förmedlar han förståelse för dess uppkomst, men han fortsätter med att "al-Qa'idas slag har paketerats i en ideologisk överdrift, samt att det har saknats moraliska påtryckningar och direktiv för dess metoder, så de har förvandlats till en 'tornadokonfrontation' och öppet krig. Ty detta är, på grund av målsättningarnas storslagenhet, ett krig utan tydligt mål och, på grund av fiendernas stora antal, utan tydlig fiende. Den ideologiska grund som al-Qa'ida sprungit ur har gjort att de vikit av in på denna mörka stig, till skillnad från de framgångsrika frihetsrörelser som föregått dem eller liknat dem i den islamiska världen.":

لكن معارك القاعدة غلفتها المبالغات الأيديولوجية، ونقصها الضبط الأخلاقي والتوجيه المنهجي، فتحولت إلى مواجهة هوجاء و حرب مفتوحة. إنها حرب من غير هدف واضح لضخامة أهدافها، ومن غير عدو واضح لكثير أعدائها. إن الخلفية الأيديولوجية التي صدرت عنها القاعدة جعلتها تتحرف نحو هذا الدرب المظلم، على خلاف العديد من حركات التحرير الناجحة التي سبقتها أو وازتها في العالم الإسلامي

Det ges inga exempel på vilka "framgångsrika frihetsrörelser" som syftas på, men om man ser till andra artiklar så hittar man t ex. mycket positivt om Hamas som bekant är med på både EU:s och USA:s listor över terroristorganisationer. I artiklarna nämns de dock aldrig som något annat än "rörelse" eller "islamisk (eller islamistisk) motståndsrörelse". Några andra specifika islamistiska rörelser, partier eller grupperingar förutom al-Qa'ida behandlas inte.

* * *

Det tydligaste i diskursen gällande det jag har valt att kalla "väpnad islam" är det breda utrymme som ges för diskussion, även om man i de flesta fall inte stöder företeelsen. Den kraftiga polemiken som vanligtvis kommer från västerländskt håll, liknande fördömanden i stil med det som påpekas i artikel nr. 2 (se kap. 4.1.1.1), syns inte till, även fast man kanske i praktiken är emot de våldsamma islamistiska uttrycken. Skribenterna hamnar här i gränsdragningen mellan att hålla med om västerländska åsikter, vilket man helst vill undvika, och att framföra att den väpnade sekterismen är oacceptabel. För att göra ett tydligt ställningstagande påvisar man istället västliga "imperialistiska", främst amerikanska, intressens skuld till detta våld. Västmakternas skuld till konflikt i Mellanöstern kommer vidare att ses över i nästa kapitel.

4.2. Irakkriget (2003-)

Kriget i Irak är ännu fem år efter invasionen en stor nyhet, i västvärlden inte lika mycket som i arabvärlden, vilket märks tydligt. Av de 13 artiklar som behandlas här omnämns Irakkriget i åtta stycken. I fyra av dessa nämns det kort, kanske bara i en mening, medan de får mer plats i de övriga fyra. I två stycken är Irakkriget huvudämne.

Ofta nämns Irakkriget som ett exempel på en stor kris eller katastrof i den arabiska eller muslimska världen, orsakad av krafter utifrån. Det brukar vid de tillfällen nämnas tillsammans med de väpnade konflikterna i Palestina, Afghanistan och/eller Libanon: "[...] de största kriserna såsom Palestina och Irak, och sist men inte minst Libanon" (artikel 13). Man är generellt mycket negativt inställd till kriget, och man talar om det sida vid sida med uppfattningen av en allmän amerikansk och imperialistisk illivlja: "[...] ett strategiskt amerikansk-imperialistiskt medel för att beröva Irak sin arabiska identitet" (Artikel nr. 5)

[...] أداة من أدوات الإستراتيجية الاستعمارية الأميركية الرامية إلى نزع الهوية العربية عن العراق

Det väljs konsekvent att tala om "ockupationen av Irak". Detta ordval kan förklaras på samma sätt som användandet av ordet martyr för de palestinier som dödas av israeliska styrkor (se kap. 2.1.2). Detta är en tydlig kontrast mot det "befrielsekrig" som USA och en hel del västliga media talade om i den för kriget inledande diskursen. Även om få idag skulle tala om något pågående "befrielsekrig", så ses inte USA:s truppnärvaro i Irak, eller benämnas åtminstone inte i den västmediala diskursen, som en ockupation av landet.

4.2.1 - USA:s roll

I "Om Bushadministrationen och dess krigiska politik" inleder författaren med att USA "[...] startar vidsträckta världskrig, ibland under förvärdning av kriget mot terrorismen, ibland med argumentet att få bort massförstörelsevapen, och ibland under förvärdningar att sprida demokratin över världen!"

الولايات المتحدة تخوض حروبا عالمية ممتدة، حيننا بدعوى محاربة الإرهاب، وحيننا آخر بحجة نزع أسلحة الدمار [...]

الشامل، وفي بعض الأحيان بادعاء نشر الديمقراطية في العالم

Alla dessa tre argument har presenterats av, främst amerikanska, politiker och media som anledning att invadera Irak (Kepel, 2004:195 f ; Dorman, 2004:12). Författaren till artikeln "Irak - Fem år med illusionernas konflikt" skriver där om hur den amerikanska ockupationen har förvandlat irakierna till 'orphans in a feast of the wicked' och gjort dem "förslavade i sitt hemland":

لقد حول الاحتلال الأميركي العراقيين إلى أيتام على مأدبة اللئام، وجعل من الإنسان العراقي المعروف بعزه وكبريائه مستعبداً في وطنه

I denna kommentar får man anta att "the wicked" skulle vara de som utför självmordsattentaten och attackerna mot civila irakier. USA hålls tydligt ansvariga för detta, och han skriver i linje med detta att "det värsta och mest smärtande av det som ockupationen av Irak har åstadkommit är att irakiern har behandlat sin bror med hat och fiendskap, så blodet har flödat i ett sekteristiskt inbördeskrig som inte upphör och inte sprider sig":

الأسوأ والأكثر إثارة للأسى مما فعله الاحتلال بالعراق هو أن العراقي عامل أخاه بحقد وعداء، فسالت الدماء مداراة في "حرب أهلية طائفية لا تبقي ولا تذر"

Detta är tydligt även i artikel nr. 5, där författaren skriver att de sekteristiska våldsutövarna "medvetet eller omedvetet spelar det imperialistiska spelet, som vill splittra folket och möjliggöra spelets bestämmande", och att det bortses från "den imperialistiska manipulationen". Han håller "ockupanterna" ansvariga för allt "från avtäckandet av de torterade nakna kropparna i fängelset Abu Ghraib till våldtäkterna av oskyldiga flickor och brännandet av dem för att dölja brottet [...]. Allt detta i befrielsens och frihetens, de mänskliga rättigheternas och demokratins namn!!":

من افتضاح الأجساد المعذبة العارية في سجن "أبو غريب"، إلى اغتصاب الفتيات البريئات وحرقهن تسترا على الجريمة [...]!! كل هذا تحت شعار التحرير والحرية، وحقوق الإنسان والديمقراطية

I artikeln "De irakiska högutbildade mellan det tyska och det salvadorianska valet" menar författaren att USA länge planerat att få tag i irakiska forskare och högutbildade, som en del av en "imperialistisk filosofi". Detta sökandes kulmen har nåtts i kriget med Irak. Redan innan invasionen, år 2002, började man erbjuda "Green-cards" (amerikanskt arbetstillstånd) till irakiska forskare som "gick med på att avslöja viktig information om sitt lands

vapenprogram", och utnyttjade sålunda de dåvarande sanktionerna mot Irak:

قضى بمنح العلماء العراقيين الذين يوافقون على إفشاء معلومات مهمة عن برامج بلادهم التسلحية بطاقة الهجرة الأميركية الخضر، مستغلا بذلك الحصار المفروض آنذاك على العراق

Han talar också om det stora antal "lärde; forskare" (العلماء) som blivit dödade sedan invasionen, där "lärare och lärde/forskare som överlevt anklagar parter såsom det sionistiska Mossad, ockupationsmaktens säkerhetspolis samt de till dem knutna sekteristiska militiagrupperna för att ha orsakat denna massaker":

أساتذة وعلماء عراقيون نجوا من الموت قد اتهموا أطرافا كالموساد الصهيوني ومخابرات دولة الاحتلال والمليشيات الطائفية المرتبطة بها بارتكاب هذه المذبحة

Al Jazeera USA- och västkritiska rapportering i Irakfrågan, både rörande de tidigare FN-sanktionerna mot landet och invasionen 2003, har gjort att den ofta från väst anklagats för vara Saddam Hussein-förespråkare. Detta trots den tydliga kritiken mot Saddams regim. Det är dock inget kanalen längre anklagas för, då dess "sympatiska och intensiva" rapportering av den humanitära delen i Irakfrågan fortgår trots Saddams fall (Lynch 2006:134). När det kommer till det allmänna missnöjet mot USA och väst som tidigt genomsyrat Al Jazeeras rapportering, särskilt rörande Palestina och Irak, så har dessa tendenser enligt Mark Lynch växt sig starkare från den inledningsvis oeniga arabiska debatten efter attackerna mot WTC 2001, där många islamistiska och arabiska ledare fördömde attackerna och sanktionerade invasionen av Afghanistan.

4.2.2 - Krigets konsekvenser

Det har vid tiden för publikation av dessa artiklar gått fem år sedan Irakkrigets början, och därför talas också en hel del om vad kriget fört med sig för konsekvenser hittills. Man säger att läget i landet landet förvandlats till en "katastrof" och "blivit synonymt med statsapparatusens utplånande" för att nämna några exempel (artikel nr. 9). Som tidigare nämnts kallas även Irak "ett slakthus för människor" (artikel nr. 6), och det irakiska folket för "orphans in a feast of the wicked". Den generella synen är sålunda och föga förvånande

kraftigt negativ.

Något som också påpekas är de för USA negativa konsekvenserna. Författaren av "Bushadministrationen och dess krigiska politik" skriver där att "ockupationen av Irak [...] har lett till landets sönderfall, och uppdragande av religionsinriktad, sekteristisk och etnisk stolthet, samt spridning av våld och brist på säkerhet och självständighet." Han fortsätter: "Så istället för att Irak förvandlades till ett exempel på USA:s önskade förändring, förvandlades det till en katastrof. Istället för att försvaga terrorismen så ökade al-Qa'idas inflytande. Och istället för att få bort påstådda massförstörelsevapen i Irak fann sig USA inför Irans ansträngningar att producera kärnkraft, och deras ökade inflytande i Irak och generellt i Mellanöstern."

وبدلاً من أن يتحول العراق إلى نموذج للتغيير المنشود أميركياً تحول إلى كارثة، وبدلاً من أن يتم إضعاف الإرهاب بتزايد نفوذ القاعدة، وبدلاً من نزع أسلحة دمار شامل مزعومة في العراق وجدت الولايات المتحدة نفسها أمام سعي إيران لإنتاج طاقة نووية، وبتزايد نفوذ هذه الدولة في العراق وفي عموم الشرق الأوسط

Sedan påpekas USA:s militära förluster, som uppgår till "mer än 4000 soldater", och "uppskattningsvis 3000 miljarder dollar". Förutom de materiella och militära förlusterna pekas Irakkriget ut som den främsta orsaken till USA:s impopularitet i arabvärlden (se artikel nr. 6), men även världen generellt (se artikel nr. 9).

* * *

Den amerikanska skulden, irrationaliteten, ondskan och lögnen är den genomgående ståndpunkten gällande det senaste förödande kriget i Irak. Däremot är det problemet med det sekteristiska våldet som tas upp konkret, vad som skedde under invasionen är inte intressant i dagsläget. USA:s truppnärvaro och vad som bör göras med den talas inte om, och Englands eller övriga länders inblandning omnämns heller inte. Istället fokuserar man på den stora tragedin och sorgen.

4.3. Israel

"Israel" och "israelisk" nämns utan undantag som något negativt, som ett hot, eller som en del av den amerikansk-israeliska konspirationen mot arabvärlden ("hjälp till Israels krig", artikel nr. 9). Orden "sionism" eller "sionistisk" används som mer värdeladdat, eller som något som tjänar den israeliska saken utan att nödvändigtvis utgå från Israel. Det talas bland annat i artikel nr. 7 om "amerikanska sionistiska lockelser" (الإغراءات الأميركية الصهيونية) rörande USA:s försök att få över irakiska högutbildade på sin sida. En annan skriver om "den sionistiska existensens stat som våldtog 78% av Palestina år 1948-1949".

دولة الكيان الصهيوني التي اغتصبت 78% من فلسطين عام 1948/1949

"Den sionistiska existensen" har varit, och är i viss mån fortfarande, en omskrivning använd av länder eller grupper med den officiella linjen att inte vilja erkänna staten Israels rätt till existens, exempelvis Syrien och den islamistiska motståndsrörelsen Hamas. På så sätt kan man tala om Israel utan att använda ordet. I Syrien är det också vanligt att tala om "det ockuperade palestina" när man hänvisar till landområdet som Israel besitter. I en annan artikel (I ideologin och sägandet) skriver författaren om "sionismen" utan att "Israel" eller "israelisk" förekommer överhuvudtaget, vilket indikerar på liknande förhållningssätt. Men det kan även tolkas som att skribenten gör en skillnad mellan Israel och sionismen då han talar om det som en rasistisk ideologi med orden "den rasistiska sionismens konferens" (مؤتمر العنصرية الصهيونية) och "de fascistiska teoriernas framgång (alltså de sionistiska och nazistiska)":

نجاح النظريات الفاشية (أي الصهيونية والنازية)

Israels styrande och invånare framställs ofta som svaga eller rädda. I artikel nr. 4 talar skribenten om Abbas, Bush och Olmert som "de tre veka ledarna". Han menar att alla dessa tre är i stort behov av en lösning i konflikten med Palestina, men Olmert allra mest på grund av att han behöver en framgång för att berättiga sin planerade attack mot Iran och sålunda inte riskera att förlora nästkommande val: "Ehud Olmert delar behovet av att komma till en sådan överenskommelse i vilket överstiger Bushs behov av och Abbas ansträngning för den, eftersom detta är hans enda hopp för en situation som ursäktar ett militärt genomförande mot Iran för att komma ifrån sitt förkrossande nederlag i julikriget 2006 i Libanon":

الوصول إلى هكذا اتفاق يشارك إيهود أولمرت في الحاجة إليه بما يفوق حاجة بوش وسعى عباس إليه، لأنه أمله الوحيد في

حالة تعذر إنجاز عسكري ضد إيران في الخروج من فشله الساحق في حرب يوليو/تموز 2006 في لبنان

Olmert framställs här tillsammans med Bush och Abbas som desperata. I artikel nr. 8 menar skribenten att israelerna har blivit skrämda av Hamas och nu inser att de måste förhandla med dem. Detta grundas på två händelser där grupper från Gaza lyckats ta sig igenom de stängda gränserna. Han skriver även med illa dold stolthet om hur en israelisk journalist varnar för Hamas raketer, "vilka nu når mellan 21 och 22 kilometer". Med detta som grund föreslår en annan israelisk journalist att man borde inleda förhandlingar med Hamas (artikel nr. 8).

Konflikten med Israel benämns vanligen vara med arabvärlden eller araberna, "*al-'arab*", i stort, och inte specifikt med Palestina, Libanon eller Syrien, som den i allmänhet beskrivs som i västliga medier. Vid ett tillfälle benämns den även som "den arabisk-israeliska konflikten i Palestina, Syrien och Libanon" (الصراع العربي الإسرائيلي في فلسطين وسوريا ولبنان). Därmed tilldelas också övriga arabländer, framför allt Egypten och Saudiarabien, ett stort ansvar i konflikten. Man förklarar här att man känner sig övergiven av de båda, som har gått mot en mer och mer amerikansk linje (artikel nr. 4 och nr. 12).

4.3.1 - Konflikten med Palestina

Även om konflikten oftast främst anses vara mellan Israel och arabvärlden, eller då det kanske anses att den borde vara det, är den konkreta konflikten med Palestina den enda som ges något direkt utrymme. Av de artiklar som handlar om samma ämne är de som är relaterade till Israel-Palestinakonflikten tydligt överrepresenterade, fyra av 13 st, och ges mycket utrymme i en femte. Av de fyra först nämnda är samtliga skrivna av palestinier, vilken även är den vanligaste nationaliteten bland skribenterna totalt. Detta går något emot El-Nawawys och Iskandars (2003, s 49 mm.) redogörelse för en relativt jämn fördelning mellan olika arabiska nationaliteter som jobbar för Al Jazeera. Att denna konflikt fått så mycket utrymme under denna tid (april 2008) kan bero på en högst aktiv händelseutveckling, med regelbundna samtal mellan presidenterna George W Bush, Mahmud Abbas och Ehud Olmert. Dock har Palestina på ett eller annat sätt varit i medias rampljus sedan den första intifadans början 1987, vilket skulle kunna tyda på att denna fördelning är normal för dessa artiklar.

4.3.1.1 - Hamas

Av de fyra artiklar som tar upp konflikten mellan Israel och Palestina, är samtliga generellt sett pro-Hamas. Som tidigare nämnt fästs blicken i en av artiklarna på hur långt Hamas raketer nu når, som ett sätt för skribenten att påvisa motståndsrörelsens (tilltagande) styrka. Han menar att Hamas fortfarande är starka även på Västbanken, vilket gör Israel oroliga för att deras väpnade aktioner ska återupptas också där. Man påvisar i artikel nr. 11 att Hamas har lyckats förse folket i Gaza med förnödenheter trots belägringen, och underkänner västs åsikt om att det skulle finnas en klyfta mellan motståndsrörelsen och folket. Båda dessa skribenter är optimistiska och räknar med ett förändring i läget för Hamas. I artikel nr. 11 talar skribenten om att enskilda europeiska initiativ har tagits för att få till stånd möten med ledare för Hamas, vilket gjorts när man sett vilket inflytande och folkligt stöd de har. Han nämner även här att i den västliga debatten "inte är möjligt att [...] bortse från de oväntade resultaten i de [palestinska] kommunala och konstitutionella valen 2006", och ursäktar dessutom att EU satt upp Hamas på listan över terrororganisation med att detta gjordes under "amerikanska och israeliska påtryckningar". Den andra går längre och skriver att även majoriteten av Israels befolkning enligt en undersökning av tidningen Haaretz nu vill förhandla direkt med Hamas, vilket ses som ett tecken på att de också är beredda att mer eller mindre erkänna Hamas ledarskap.

Något som talats mycket om sedan Hamas vann det palestinska valet 2006 är rörelsens vägran att erkänna Israels rätt att existera. Här menar skribenten av artikel nr. 11 att det inte är omöjligt för dem att ändra ståndpunkt i denna fråga, men att de som viktigaste arabiska aktör i denna konflikt måste lägga stor vikt att hålla fast vid sina principer.

4.3.1.2 - Fatah

Det finns i innehållet av dessa artiklar ingenstans ett uttalat stöd för vare sig den på Västbanken regerande Fatahrörelsen eller den palestinske presidenten Mahmud 'Abbas. När de omtalas är det i stort sätt uteslutande i anknytning till de förhandlingar som pågår mellan Abbas och presidenterna George W Bush och Ehud Olmert. Man beskriver dem som feiga;

"[Ehud] Barak annonserade att de militära operationerna i Gaza och på Västbanken ska fortgå, varpå den nationella palestinska myndigheten [Fatah] verkade vara i en pinsam position i vilken de inte kunde annonsera sitt omedelbara stopp av förhandlingarna vilket var samtliga palestinska krafter krav":

وقد أعلن باراك أن العمليات العسكرية الإسرائيلية في غزة والضفة الغربية ستتواصل، في حين بدت السلطة الوطنية الفلسطينية في موقف شديد الإحراج لم تستطع فيه أن تعلن وقفها الفوري للمفاوضات كما كانت تطالبها جميع القوى الفلسطينية

Ingen av skribenterna sätter någon större tilltro till förhandlingarna, och man kritiserar starkt de eftergifter som 'Abbas är beredd att genomföra. Författaren av artikel nr. 4 skriver att det har skett "en politisk förändring vilken innebär ett fall från 'det arabiska initiativets tak' eftersom Abbas har gått med på utbyte av [den palestinska] marken och accepterande av västra al-Quds [Jerusalem] som israelisk huvudstad och förhandling om östra al-Quds".

تغييرا سياسيا يتضمن هبوطاً عن سقف المبادرة العربية لأن عباس وافق على تبادل الأراضي والاعتراف بالقدس الغربية عاصمة للدولة الإسرائيلية والتفاوض على القدس الشرقية

Han anklagas även för att han "accepterande eller utan motstånd höll tyst inför Bushs förklaring av sin syn att tvåstatslösningen ska innefatta erkännande av statens judiskhet samt formande av en automatik för kompensation för [de palestinska] flyktingarna (och med kompensation menas tawtin eller kanske utbytt fosterland).

وسكت سكوت الرضا أو سكوت عدم اعتراض على تفسير بوش لرؤيته في حل الدولتين بأنها تضمن الاعتراف بيهودية الدولة، (وبتشكيل آلية للتعويض على اللاجئين و) (التعويض يعني في ما يعني التوطين وربما الوطن البديل

Det är uppenbart att skribenten inte ser *tawtin* (توطين), alltså att palestinier skulle få bli medborgare i Palestina, som en skälig kompensation.

* * *

Det framkommer tydligt att Israel är arabvärldens mest självklara fiende. Det genomgående temat rörande Israel är en allmän uppfattning om dess illvilja mot arabvärlden, och de som med mest rättfärdighet och styrka bekämpar denna är Hamas. Det uppenbara Hamasstödet är

kanske inte särskilt märkligt med tanke på deras vinst i valet 2006, samt Fatahs och Mahmud Abbas tillmötesgående inställning till både amerikanska och israeliska makthavare under framför allt våren 2008. Det är emellertid anmärkningsvärt att Fatah, som fortfarande har ett visst stöd bland åtminstone den palestinska befolkningen, inte får stöd någonstans.

4.4. Arabisk nationalism

Den arabiska nationalismen började få anhängare under 1800-talet till stor del med utgångspunkt från den västliga idén om nationalstaten. Den fick dock inte fotfäste förrän i början av 1900-talet (Choueiri, 2000:31 f). Den arabiska nationalismen skilde sig åt mellan förespråkarna. I Egypten var den främst lokal, egyptisk-nationalistisk, medan länder som Syrien med flera hade många anhängare av den så kallade panarabismen, det vill säga arabisk nationalism med den grundläggande idén om ett enhetligt arabiskt rike (Versteegh, 2001:173 ff). Den panarabistiska ideologin har enligt Olfa Lamloom (2006:52) blivit återupplivad tack vare de arabiska satellitkanalerna. Deras nyhetsrapportering är betydligt mer populära än de statliga TV-kanalernas, och har dessutom i viss mån gjort att lokala nyhetssändningar har blivit skarpare i sin rapportering för att bli konkurrenskraftiga (Seib, 2005). Al Jazeera har där en förgrundsposition, "inte minst genom dess tydligt markerade panarabiska nationalism" (Lamloom, 2006:52).

Som tidigare nämnt är Al Jazeera "en mediatjänst av *arabisk* tillhörighet" (se kap. 1; min kursivering), vilket genomsyrar även dessa artiklar. Panarabismen märks tydligt på sättet att tala om "*al-'arab*" som en enhet eller ett folk. Särskilt tydligt blir det i diskursen om den "arabisk-israeliska" konflikten (se kap. 4.3). Även det pågående kriget i Irak benämns ofta som ett exempel på ett krig från väst mot araber (se kap. 4.2). Polemiken mot väst kan också ses som exempel på panarabisk nationalism, då det enligt Lamloom "stärker (det arabiska och muslimska) självmedvetandet och medvetenheten om "den andre" (USA och Europa)" (Lamloom, 2006:52). Det skrivs genomgående i artiklarna om "*al-isti'mariyya*" (kolonialism, imperialism) och hur denna hotar "*al-'arab*" på olika sätt (se exv. kap. 4.3).

Panarabismen stödjer idén om ett enhetligt folk med språket som viktigaste gemensamma nämnare. Tanken om islam som gemensam religion har i princip varit lika framstående, men det gjordes dock en skillnad för att den arabiska nationalismen bland exempelvis kristna araber i Libanon inte skulle underkännas. Bevarandet av det arabiska språket värdesattes därför högt, särskilt i en tid då nya uttryck av politisk och annan karaktär uppstod och mycket snabbt fördes in till andra språk som översatta låneord. Panarabismen förespråkade istället

skapandet av nya helarabiska ord för att kunna översätta europeiska ord och termer (Versteegh, 2001:174), vilket fortfarande förekommer i mycket stor utsträckning. Ord och termer såsom "'awlama", globalisering, "ihtibas harari", växthuseffekt och "ash-shabaka al-'ankabutia" ("det spindliga nätet"), internet, har tillkommit de senaste decennierna. I vissa fall anammas den arabiska översättningen (exv. 'awlama), medan i andra används låneordet i betydligt högre grad (internet).

Ett annat låneord som används frekvent är "ideologi", "aydiyulujiyya". Om detta skriver författaren av artikel nr. 10, "I ideologin och sägandet", där han argumenterar mot användandet av ordet i det arabiska språket. Han börjar med att förklara problematiken i ordets innebörd med hänsyn till dess grekiska ursprung, då det enligt hans argumentation har dubbel betydelse, "någonting och dess motsats". Han säger att ordet blir särskilt konstigt på arabiska då "det blir extremt svårt att forma ett verb av det" och att den tillgängliga verbformen, "yuadliju", "klingar fruktansvärt" och "det är inte möjligt för en att på något vis föreställa sig någon intelligent aktivitet hos den som 'ideologiserar'", syftande på det arabifierade verbet:

لا يمكن للمرء بأية حال أن يتخيل النشاط الذهني الذي يقوم به هذا الإنسان الذي "يؤدج

Problemet grundar sig i att "i de indo-europeiska språken [...] tar nomenet den främsta platsen i motsats till i de semitiska språken, där verbet formar den grundläggande enheten ur vilken nomen, denotationer och adjektiv springer. Enligt min föreställning är det möjligt att genom humanistisk arabisk vetenskap uppnå en unik, självständig nivå om man undviker att tänka på nomenet en smula, och började tänka på verbet (och dess derivationsformer)":

اللغات الهندية الأوروبية، فهي لغات يحتل فيها الاسم مكان الصدارة على عكس اللغات السامية التي يشكل الفعل فيها [...] الوحدة الأساسية التي تولد منها الأسماء والدلالات والصفات. وفي تصوري أن العلوم الإنسانية العربية يمكنها أن تصل إلى مستوى إبداعي مستقل لو ابتعدت قليلا عن التفكير بالاسم وبدأت بالتفكير بالفعل (ومشتقاته

Här betonas att den arabiska vetenskapen är tillräcklig och att det blir fel när man utgår från den indo-europeiska språksystematiken, "och då kommer vårt arabiska språks 'rygggrad' samt vår historia tillbaka". Alltså, för att skriva arabiska måste man utgå från den arabiska vetenskapen, det arabiska språket och arvet. Det tilläggs dock att poängen med detta inte är

"att 'blåsa upp' vårt nationalistiska ego" (fri översättning, "تضخيم الذات القومية"), utan att "vi förnekar inte att vi dragit nytta av andras civilisationer och av att låna koncept och termer från dem".

نحن لا نرفض الاستفادة من حضارة الآخرين ومن استعارة مفاهيم ومصطلحات منها.

Skillnaden, menar han, är att "de forna araberna [...] lånade när de hade sökt i sitt lexikon och inte funnit något för behovet tillfredsställande ord. För de var inte lata och de gav inte upp".

استعاروا حينما بحثوا في معجمهم ولم يجدوا كلمة تفي بالحاجة، فلم يكونوا كسالى ولم يكونوا من الخانعين

Faran är alltså att man till slut till och med översätter även i huvudet, vilket kan leda att ingen förstår meningen av det som sägs förutom den som talar. Detta kan då motarbeta alla försök att hitta en sant arabiskt humanistiskt vetenskapligt fält. Man måste därför befria sig från det som är specifikt västligt, eller "västlig egenhet" (خصوصية غربية).

Som tidigare nämnt är panarabismen starkt förknippad med islam som gemensam religion. Det är även tydligt att författarna av dessa artiklar är muslimer (se kap. 4.1). Detta gäller även i detta fallet, då han skriver att "Allt jag säger är att det finns olika vägar att komma fram till en gemensam humanism, och att det åligger mig, som arab och som muslim, att komma till denna gemensamma etikett genom mitt språk".

كل ما أقوله إن ثمة طرقا مختلفة للوصول إلى الإنسانية المشتركة، وأنني كعربي وكمسلم يجب أن أصل إلى هذه الرقعة
المشتركة عبر لغتي

Det finns dock bland dessa artiklar ett undantag. I artikel nr. 5, "Sektismen och det nationella problemet", ges en utförlig utläggning om de sektaristiska grupperingarnas stridigheter (främst i Irak) och hur dessa "spelar det imperialistiska spelet" och utgör "den främsta faran för patriotismen". Patriotismen, eller nationalismen, beskrivs som "existensen av ett övergripande politiskt band som överbryggat sekundära tillhörigheter (تتجاوز الانتماءات الفرعية)". Denna är enligt honom utdöende i de arabiska samhällena, och enbart "masker som var och en gömmer sig bakom [...] utan ett ord om sin nästas väl (مصالح الآخرين)". Vad som utmärker sig i denna artikel är att det inte någonsin talas om "muslimer", "islam" eller "islamisk"; inget av orden nämns faktiskt överhuvudtaget, vilket verkar vara ett medvetet drag. Han talar dessutom om "de arabiska nationalismerna" och fokuserar starkt på nationens

enskilda nationalism, inte på den enhetliga panarabismen, vilket inte är det vanliga för Al Jazeera.

* * *

I dessa artiklar är identifieringen med arabiskhet och islam det mest påtagliga och ständigt närvarande. Den starka antagonismen mot västvärldens politik finns även med i mycket stor utsträckning, vilket kan ses som en förutsättning för att öka sina egna symboliska, arabiska och muslimska, gränser. Lamoum får medhåll av sociologen Bauman (2004) på så sätt att identifieringsprocessen sker genom en uppdelning mellan "oss" och "dom", varpå man identifierar sig själv i skillnaden mot "den andre"; identitetsuppfattningen är resultatet av det man ser hos andra som man själv inte identifierar sig med. Denna teori ligger nära till hands att applicera på den arabiska nationalismen, och givetvis nationalism i andra länder.

5. Slutsats

Jag har med detta arbete gått igenom ett omfattande material, som trots allt bara utgör en liten och mycket specifik kategori av de samlade texter som publiceras på Al Jazeera's hemsida. Syftet med denna innehållsanalys har varit att ge en inblick i en del av Al Jazeera's politiska agenda och ståndpunkt, och inte en fullständig kartläggning. Trots sin omfattning är materialet mycket kraftigt begränsat, och jag kan därför inte hävda att detta arbete utgör någon säker bild av nyhetsbyråns politiska agenda. Vad som däremot kan sägas är uppnått är en genomgång av vilka ämnen som behandlats under perioden för publikation, och därmed en fingervisning för generella ståndpunkter i dessa.

Utifrån dessa ramar kan sägas att det finns en tydlig likriktning inom ett antal områden, något som är förvånande och väntat på samma gång. I kontrast till den vanliga nyhetsrapporteringen, och då i synnerhet TV-sändningarna, är det en väldigt homogen grupp som författar dessa artiklar. Jag har här inte gått närmare in på vilka var och en av författarna är, men så mycket kan sägas att det är enbart män i medelåldern och uppåt (en av dem dog i vintras). Det är som tidigare sagt övervägande palestinier, ett par från Syrien och Egypten, sedan någon enstaka från Tunisien och Mauritanien. De uttrycker till stor del liknande ståndpunkter flera frågor. Till exempel är samtliga som uttalar sig i Israel-Palestinafrågan Hamasförespråkare och mycket kritiska till Fatah och president Mahmud Abbas. Denna brist på variation går mycket tydligt emot presentationen av Al Jazeera's historia, som har gått ut på ett mångfacetterat åsiktsutbud. Den israeliska statsapparaten presenteras genomgående som ondskefull och konflikten belyses aldrig från någon annan sida än den arabiska, och därför kritiserar inte heller Israel på något djuplodande sätt, utan det finns en förutsättning att läsaren "vet" på vilket fruktansvärt sätt araberna behandlas av staten Israel. Det finns en generell tendens till att stryka läsaren medhårs, och att verkligen förklara sig när det skulle kunna anses att man inte gör det (se exv. artikel nr. 3).

Al Jazeera har jobbat hårt för att skapa en bild av sig som "arabisk men rättvis". Man framhäver arabiska allmänna intressen och försöker motsvara samt förmedla den "arabiska gängse ståndpunkten" i olika frågor. Men den har, enligt de som närmare undersökt och skrivit om kanalen, trots allt hämtat sin legitimitet genom sitt öppna forum för oliktankande. Zayani, Lamoum, Miles och El-Nawawy/Iskandar har alla påpekat den eviga kritiken från alla

håll och kanter, samt dess tydliga vilja att ge utrymme för till exempel amerikanska och israeliska makthavare och sakkunniga att uttala sig i frågan. Detta utrymme lyser i artiklarna från "*al-ma'rifa*" med sin frånvaro. En teori kring varför det är såhär är att dessa artiklar inte verkar vara särskilt uppmärksammade bland hemsidans besökare, och man därför inte heller har brytt sig om att presentera en särskilt mångfacetterad fasad. För att spekulera vidare, så kanske man vet vilka som faktiskt läser artiklarna, och riktar sig mot dem så mycket att variationen tunnast ut.

6. Källförteckning

- Bauman, Z & May, T, *Att tänka sociologiskt*, Göteborg : Bokförlaget Korpen, 2004
- Choueiri, Y M, *Arab nationalism : a history : nation and state in the Arab world*, Oxford; Malden, Mass. : Blackwell, 2000
- El-Nawawy, M & Iskandar, A (2003) *Al-Jazeera : the story of the network that is rattling governments and redefining moder journalism*, Boulder CO : Westview
- Hjärpe, J, *Politisk islam : Studier i muslimsk fundamentalism*, Älvsjö : Skeab, 1983
- Isaksson, B, *Transkription av skriven arabiska*, Uppsala Universitet, 200?
- Kepel, G, *Kampen om islam*, Stockholm : Atlas, 2006 (Falun : Scandbook)
- Lamloum, O, *Al-Jazira : en arabisk TV-kanal som skakat om medievärlden*, Furulund : Alhambra, 2006
- Lynch, M, *Voices of the New Arab Public: Iraq, Al-Jazeera, and Middle East Politics Today*, New York : Columbia University Press, 2006
- Miles, H, *Al-Jazeera : the inside story of the Arab news channel that is challenging the West*, New York : Grove Press, 2005
- Dorman, W A, *A Debate Delayed Is a Debate Denied: News Media before the 2003 War with Iraq*. Nikolaev, A G & Hakanen, E A (red.), *Leading to the 2003 Iraq war - The global media debate*, New York : Palgrave Macmillan, 2004
- Seib, P, *Hegemonic No More : Western Media, the Rise of Al-Jazeera, and the Influence of Diverse Voices*, Oxford; Malden : Blackwell, 2005
- Versteegh, K, *The Arabic Language*, Edinburgh : Edinburgh University Press, 2001
- Wehr, H & Cowan, J M, *Arabic-English Dictionary*, Ithaca, N.Y. : Spoken Language Services, 1976
- Zayani, M (red.), *The Al Jazeera phenomenon : Critical perspectives on new Arab media*, Boulder CO : Paradigm, 2005

Slutnoter:

1. Miles, 2005; al-Qasim, http://muse.jhu.edu/demo/harvard_international_journal_of_press_politics/v004/4.3al-kasim.html
2. *ijtihad*: "Independent judgment in a legal or theological question, based on the interpretation and application of the 4 *usul*, as opposed to *taqlid*" (Wehr, 1976:143)
3. <http://www.aljazeera.net/NR/exeres/AEEAC6D5-1BA0-443A-B7D4-D098854F9852.htm>